

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Op welke manier dragen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten, vanuit het perspectief van omwonenden, bij aan weerstand tegen deze locaties in gemeente Moerdijk?

Nooren, Marlaine

Citation

Nooren, M. (2026). *Op welke manier dragen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten, vanuit het perspectief van omwonenden, bij aan weerstand tegen deze locaties in gemeente Moerdijk?*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4301523>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

OP WELKE MANIER DRAGEN FYSIEKE EN RUIMTELIJKE LOCATIEKENMERKEN VAN FORMELE HUISVESTING VOOR ARBEIDSMIGRANTEN, VANUIT HET PERSPECTIEF VAN OMWONENDEN, BIJ AAN WEERSTAND TEGEN DEZE LOCATIES IN GEMEENTE MOERDIJK?

Afbeelding, gecreëerd door OpenAI (december 2025)

Marlaine Nooren

Studentnummer 4483936

Scriptie 12 januari 2026

Aantal woorden exclusief voorwoord, samenvatting, literatuurlijst en bijlage: 12.714

Aantal woorden inclusief samenvatting en voorwoord: 13.311

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie, geschreven ter afsluiting van de master Management van de Publieke Sector – Bestuur & Advisering aan Universiteit Leiden. In dit onderzoek staat de vraag centraal welke fysieke en ruimtelijke locatiemarkers van formele huisvesting voor arbeidsmigranten bijdragen aan weerstand bij omwonenden in gemeente Moerdijk.

De aanleiding voor dit onderzoek ligt in mijn werkzaamheden bij de gemeente Moerdijk. In de praktijk viel mij op dat juist formele, goed geregelde huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten meestal meer weerstand onder omwonenden oproept dan informele en kwalitatief slechte woonsituaties. Deze paradox maakte mij nieuwsgierig en vormde de basis voor dit onderzoek.

Door een vraag die in mijn dagelijkse werk vooral praktisch en bestuurlijk wordt benaderd, te analyseren vanuit een academisch perspectief, wil ik met deze scriptie een brug slaan tussen praktijkervaring en bestuurskundige theorie. Ik hoop dat dit onderzoek bijdraagt aan een beter begrip van lokale weerstand en handvatten biedt voor zorgvuldige besluitvorming rondom huisvesting van arbeidsmigranten.

Dit onderzoek is geschreven naast mijn werkzaamheden bij de gemeente Moerdijk én tijdens de verbouwing van onze woning. Na het afronden van mijn hbo-opleiding had ik mijzelf en mijn familie plechtig beloofd nooit meer aan een studie te beginnen. Tijdens het schrijven van deze scriptie heb ik deze belofte regelmatig in gedachten herhaald. Toch bleek de combinatie van een interessant onderwerp, mijn nieuwsgierigheid en de uitdaging om de opleiding succesvol af te ronden uiteindelijk sterker dan mijn eerdere belofte.

Graag wil ik mijn scriptiebegeleider, dr. Carola van Eijk, oprecht bedanken voor de goede en professionele begeleiding, haar eeuwige geduld en scherpe feedback. In het bijzonder waardeer ik haar vasthoudendheid en haar blijvende vertrouwen in de hoop dat het academische kwartje uiteindelijk ooit een keer zou gaan vallen.

Tot slot wil ik van deze gelegenheid graag gebruik maken om mijn ouders, Bram, vrienden en rest van de familie te bedanken voor hun eeuwige steun, geduld en aanmoedigen gedurende dit traject. Het is bijzonder hoe zij er altijd in zijn blijven geloven dat het mij zou lukken om deze masteropleiding succesvol af te ronden, zelfs nadat ik had gezworen om dit écht nooit te gaan doen. Zonder hun vertrouwen, positieve aandrang en fysieke hulp met de verbouwing van het huis was het afronden van deze scriptie nóg een stuk lastiger geweest.

Marlaine Nooren

12 januari 2026, Teteringen

Samenvatting

Formele huisvesting voor arbeidsmigranten leidt in veel gemeenten tot lokale maatschappelijke weerstand, ondanks de beleidsmatige doelstelling om bestaande huisvestingsproblemen te verbeteren. In dit onderzoek wordt onderzocht op welke manier fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten, vanuit het perspectief van omwonenden, bijdragen aan weerstand in de gemeente Moerdijk.

Het onderzoek is uitgevoerd als een kwalitatieve, verklarende casestudy binnen gemeente Moerdijk. Hierbij zijn vier formele huisvestingsprojecten geanalyseerd op basis van documentanalyse, mediaberichtgeving, petitie en verslagen en notities van klankbordgroepen.

De analyse is inhoudelijk gericht op vier fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken die zijn geselecteerd vanuit de bestaande literatuur: schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen. Deze kenmerken leiden echter niet direct tot weerstand, maar krijgen betekenis via risicopercepties van omwonenden over veiligheid, leefbaarheid en het karakter van de omgeving.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat ruimtelijk inpassing het meest bepalend is voor het ontstaan van weerstand onder omwonenden in gemeente Moerdijk. Wanneer formele huisvesting als ‘niet passend’ wordt ervaren, dan ontstaan er sterke negatieve verwachtingen onder omwonenden. Zichtbaarheid en schaalgrootte spelen vooral een symbolische rol, terwijl afstand tot woningen in deze casestudy een beperkte invloed heeft vanwege de locaties van de projecten.

Het onderzoek concludeert dat weerstand uiteindelijk ontstaat door de combinatie van locatiekenmerken, die via risicopercepties worden vertaald naar zorgen en weerstand.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting

Inhoudsopgave

1. Inleiding en onderzoeksvraag

1.1. Inleiding

1.2. Probleemstelling & doel

1.3. Maatschappelijke relevantie

1.4. Wetenschappelijke relevantie

1.5. Inhoudelijke leeswijzer

2. Theoretisch kader

2.1. Inleiding

2.2. Context en begripsafbakening

2.3. Weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen

2.4. Fysieke locatietekenen

2.4.1. Schaalgrootte

2.4.2. Zichtbaarheid

2.4.3. Ruimtelijke inpassing

2.4.4. Afstand tot woningen

2.5. Risicoperceptie

2.6. Conceptueel model

3. Methodologie

3.1. Onderzoeksontwerp en onderzoeksstrategie

3.2. Conceptualisatie

3.3. Operationalisatie

3.4. Onderzochte projecten binnen gemeente Moerdijk

3.5. Dataverzameling

3.6. Data-analyse

4. Analyse

4.1. Analyse per locatietekenmerk

5. Conclusie & aanbevelingen

5.1. Antwoord op de hoofdvraag

5.2. Beperkingen

5.3. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

6. Literatuurlijst

Bijlage A

1. Inleiding en onderzoeksvraag

1.1. Inleiding

De huisvesting van arbeidsmigranten vormt in Nederlandse gemeenten een structureel en complex beleidsvraagstuk waarin sociale vraagstukken, economische afhankelijkheid en ruimtelijke besluitvorming moeten worden gecombineerd. Arbeidsmigranten vervullen een essentiële rol in sectoren zoals industrie, logistiek en agrarische productie, maar hun aanwezigheid stelt gemeenten tegelijkertijd voor complexe bestuurlijke en maatschappelijke uitdagingen (Roemer, 2020; SER, 2025). Met name de vraag hoe arbeidsmigranten op een veilige, kwalitatieve en maatschappelijke aanvaardbare manier kunnen worden gehuisvest leidt vaak tot terugkerende spanningen op lokaal niveau.

Deze spanningen zijn vooral zichtbaar in gemeenten waar de vraag naar arbeidsmigranten structureel is en de beschikbare ruimtelijke capaciteit beperkt. De gemeente Moerdijk is een goed voorbeeld hiervan. In gemeente Moerdijk zorgt de aanwezigheid van de haven én industriële, agrarische en grote logistieke bedrijven voor een blijvende vraag naar arbeidsmigranten (Gemeente Moerdijk, 2020; Roemer, 2020; SER, 2025). De grote vraag van lokale bedrijven naar arbeidsmigranten verhoogd echter ook de druk op de lokale woningmarkt, waaronder in gemeente Moerdijk. De gemeente Moerdijk streeft naar voldoende, legale, veilige en kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten (Gemeente Moerdijk, 2020). Op dit moment woont namelijk een groot deel van de arbeidsmigranten illegaal in reguliere woningen waar de omstandigheden vaak slecht zijn: te veel bewoners in één huis, gedeelde kleine slaapkamers, weinig privacy en onhygiënische voorzieningen (Gemeente Moerdijk, 2020; Rli, 2019; Inspectie SZW, 2019; KIS, 2020). Deze woonvormen zijn doorgaans bijna niet zichtbaar en beperkt controleerbaar, maar bestaan in de praktijk al jarenlang (Rli, 2019). Kamergewijze verhuur in reguliere woningen is verboden in gemeente Moerdijk (Raad van State, 2024), maar actieve handhaving hierop is niet mogelijk omdat er geen goede formele alternatieven beschikbaar zijn (Roemer, 2020; SER, 2025). Het realiseren van formele, gereguleerde en kwalitatief hoogstaande huisvestingslocaties is daarom noodzakelijk om de bestaande woonproblematiek aan te pakken (Gemeente Moerdijk, 2020).

Vanuit beleidsmatig perspectief wordt de huisvesting van arbeidsmigranten doorgaans benaderd als een urgent en complex beleidsprobleem, waarbij formele en gereguleerde huisvesting wordt gezien als een noodzakelijke oplossing voor misstanden zoals slechte woonkwaliteit, overbewoning en beperkte controle op veiligheid en leefbaarheid (Gemeente Moerdijk, 2020; Roemer, 2020; SER, 2025). Aansluitend wordt er binnen bestuurskundige en ruimtelijke literatuur over vertrouwen, legitimiteit en participatie vanuit gegaan dat zorgvuldig ingerichte besluitvormingsprocessen en beleidsmatige verbeteringen maatschappelijke acceptatie versterken (Bouckaert & Van de Walle, 2003; Tyler, 2006; Fung, 2006). Deze benaderingen sluiten daarop weer aan bij bredere inzichten binnen de ruimtelijke en bestuurskundige literatuur, waarin regulering, kwaliteitsverbetering en professioneel beheer vaak worden gezien als instrumenten om negatieve externe effecten van voorzieningen te beheersen en te beperken, en om daarmee vervolgens de maatschappelijke acceptatie te vergroten (Kraft & Clary, 1991; Petts, 1997; Wolsink, 2018).

Empirische studies (Afonso, 2015; Negash, 2014) en ervaringen uit de praktijk (BN DeStem, 2024, Petities.nl, 2024) tonen echter aan dat de theoretische verwachtingen, waarbij betere regulering en kwaliteit juist leiden tot meer maatschappelijke acceptatie, bij arbeidsmigrantenhuisvesting niet klopt. In veel gemeenten verblijven arbeidsmigranten al jarenlang in informele en vaak kwalitatief slechte huisvestingssituaties, zonder dat dit leidt tot uitgesproken weerstand van omwonenden. Tegelijkertijd roepen voorstellen voor formele, veilige en gereguleerde huisvestingslocaties regelmatig juist veel weerstand op (Afonso, 2015; Negash, 2014). Daarmee ontstaat een opvallend paradox, omdat juist initiatieven die beleidsmatig zijn bedoeld als verbetering van de bestaande situatie in de praktijk aanleiding blijken te geven tot juist meer protest bij omwonenden. Je zou juist verwachten dat formele, veilige en gereguleerde huisvesting positief wordt ontvangen, omdat deze problemen zoals onveiligheid, overlast, uitbuiting en leefbaarheidsdruk zou moeten verhelpen (Roemer, 2020; SER, 2025).

Deze paradox is ook zichtbaar in gemeente Moerdijk. Hoewel arbeidsmigranten vaak al lange tijd in grote aantallen verspreid in reguliere woonwijken verblijven (Gemeente Moerdijk, 2020), in illegale, minder controleerbare en kwalitatief slechtere situaties, roepen plannen voor formele, kwalitatief goede huisvesting juist veel weerstand op (BN DeStem, 2025; Petities.nl, 2025; Bijlage A). Daarbij zijn de voorgestelde formele locaties in eerste instantie niet bedoeld voor nieuwe instroom, maar vooral voor een verplaatsing van bestaande bewoners naar een controleerbare, beheersbare en kwalitatief betere omgeving (Gemeente Moerdijk, 2020).

In gemeente Moerdijk hebben in de afgelopen jaren meerdere voorgenomen formele huisvestingsinitiatieven voor arbeidsmigranten geleid tot publieke onrust en forse weerstand. Zo ontstond in 2023 lokale onrust toen de gemeente verschillende nieuwe locaties onderzocht voor de huisvesting van circa 1500 arbeidsmigranten, waarbij inwoners zorgen uitten over leefbaarheid, de druk op kleine kernen en aantasting van het landschap (Omroep Brabant, 18 oktober 2022). In de jaren daarna laaide de discussie opnieuw op rond concrete initiatieven in onder meer Fijnaart, het dorp Moerdijk en Zevenbergen, waar grootschalige huisvestingsplannen leidden tot petitie's die door honderden tot duizenden inwoners werden ondertekend. Opvallend is dat bezwaren van omwonenden vooral zijn gericht op ruimtelijke en fysieke factoren, zoals verkeersdruk, schaalgrootte, afstand tot de kern van het dorp of de inpassing in het landschap (Internetbode, 2024; Bijlage A).

Bestaande studies naar lokale acceptatie en Not In My Backyard (NIMBY)-dynamieken bieden aanknopingspunten weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen te begrijpen. Deze literatuur is echter vooral gericht op situaties waarin een nieuwe, ongewenste voorziening wordt aangedragen en verklaart weerstand voornamelijk vanuit algemene zorgen over risico's, besluitvorming en legitimiteit (Dear, 1992; Schively, 2007; Wolsink, 2018). Daarmee schiet deze literatuur tekort in het verklaren van weerstand tegen beleidsmatige verbeteringen, die juist bedoeld zijn om bestaande problemen te verminderen. Bovendien besteden deze studies relatief weinig aandacht aan de rol van fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken, terwijl juist deze kenmerken in de praktijk door omwonenden worden aangehaald in argumenten voor hun weerstand (Bijlage A).

Cruciaal hierbij is dat deze verwachtingen en zorgen nauw zijn verbonden aan de ruimtelijke vormgeving van een voorziening. Bestaande literatuur toont aan dat kenmerken zoals zichtbaarheid, schaalgrootte, ruimtelijke inpassing en nabijheid tot woningen invloed hebben op de manier waarom omwonenden mogelijke nadelige gevolgen interpreteren en inschatten (Schively, 2007; Wolsink, 2018). Hieruit blijkt dat locatiekenmerken dus niet alleen functioneren als neutrale randvoorwaarden, maar als signalen die verwachtingen activeren over overlast, verlies van controle en aantasting van het karakter van een gebied. Daarmee vormen locatiekenmerken een belangrijk startpunt voor het ontstaan van weerstand, los van de feitelijke kwaliteit of het professionele beheer van een voorziening.

Dit inzicht maakt duidelijk waarom de opgave rondom huisvesting van arbeidsmigranten in gemeenten, zoals gemeente Moerdijk, bestuurlijk complex is. Hoewel de economische noodzaak van arbeidsmigratie, wettelijke kaders en beleidsmatige kwaliteitsverbetering grotendeels vastliggen, blijkt het maatschappelijk draagvlak deels afhankelijk te zijn van hoe formele huisvestingslocaties ruimtelijk worden vormgegeven. De weerstand tegen huisvesting lijkt daarmee niet zozeer voort te komen uit de aanwezigheid van arbeidsmigranten, maar juist meer uit de manier waarop deze aanwezigheid via fysieke en ruimtelijke kenmerken zichtbaar en geconcentreerd wordt in de leefomgeving. Juist deze spanning tussen beleidsmatige verbetering en lokale weerstand vormt het analytische vertrekpunt van dit onderzoek.

1.2. Probleemstelling & doel

Ondanks dat formele, veilige en gereguleerde huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten beleidsmatig worden beschouwd als een duidelijke verbetering ten opzichte van informele en vaak slechte huisvesting, blijkt in de praktijk dat omwonenden juist méér weerstand hebben tegen deze formele locaties (Afonso, 2015; Negash, 2014; Bijlage A). Daarmee doet zich een opvallend paradox voor: beleidsmatig wenselijke verbeteringen in kwaliteit, toezicht en beheersbaarheid leiden lokaal niet tot meer acceptatie, maar roepen juist meer weerstand op dan informele en kwalitatief slechtere huisvestingssituaties.

Bestaand onderzoek laat zien dat beleidsmatige formalisering niet automatisch leidt tot grotere maatschappelijke acceptatie (Wolsink, 2018) en dat formele beleidskaders op lokaal niveau anders kunnen worden geïnterpreteerd en betwist, waardoor acceptatie uitblijft (Schively, 2007). Tegelijkertijd richten veel studies zich primair op procesmatige aspecten zoals vertrouwen, participatie, legitimiteit of op algemene zorgen over veiligheid en overlast. Hierdoor blijft onderbelicht hoe weerstand zich in concrete ruimtelijke situaties ontwikkelt en welke rol fysieke en ruimtelijke kenmerken daarin spelen.

In lokale discussies en klankbordgroepen wijzen omwonenden bij formele huisvestingsinitiatieven voornamelijk op fysieke en ruimtelijke aspecten van voorgestelde locaties. Dit wijst erop dat weerstand niet alleen kan worden verklaard vanuit verwachte risico's of zorgen over beheer of woonkwaliteit, maar dat het samenhangt met de manier waarop formele huisvesting ruimtelijk wordt vormgegeven en zichtbaar wordt in de leefomgeving.

Het is in bestaande onderzoeken al vastgesteld dát formele huisvestingsinitiatieven weerstand oproepen, maar het blijft onduidelijk op welke manier deze weerstand in concrete ruimtelijke

situaties samenhangt met fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken. Observaties in de praktijk roepen de vraag op welke rol dergelijke specifieke locatiekenmerken spelen in het ontstaan van weerstand en waarom juist deze kenmerken in formele huisvestingsprojecten weerstand oproepen, terwijl vergelijkbare zorgen bij informele huisvestingssituaties minder expliciet naar voren komen.

Voor dit onderzoek staat daarom de volgende hoofdvraag centraal:

Op welke manier dragen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten, vanuit het perspectief van omwonenden, bij aan weerstand tegen deze locaties in de gemeente Moerdijk?

In dit onderzoek staat niet het bestaan van weerstand centraal, maar de vraag welke specifieke locatiekenmerken weerstand oproepen en hoe deze kenmerken, via percepties en verwachtingen over veiligheid, leefbaarheid en aantasting van de leefomgeving, bijdragen aan de weerstand. Door deze locatiekenmerken systematisch te analyseren in relatie tot de wijze waarop omwonenden ze waarnemen en interpreteren, en de verwachtingen en risicopercepties die daarbij ontstaan, beoogt dit onderzoek een verdiepend begrip te bieden van de paradox tussen beleidsmatige verbetering en lokale maatschappelijke weerstand.

1.3. Maatschappelijke relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in de structurele spanning tussen de economische noodzaak van arbeidsmigratie en de lokale weerstand tegen formele huisvesting voor arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten vervullen een essentiële en blijvende rol in verschillende sectoren van de Nederlandse economie, terwijl conflicten rondom hun huisvesting op lokaal niveau regelmatig leiden tot spanningen, vertraging in besluitvorming en het voortbestaan van informele en kwalitatief slechte huisvestingsvormen (SER, 2025). De spanningen en het ontbreken van maatschappelijk draagvlak belemmeren de realisatie van veilige en kwalitatief goede huisvesting en dragen bij aan het voortbestaan van informele en slechte woonomstandigheden.

Juist hierin schuilt de urgentie van dit onderzoek. Hoewel formele huisvesting beleidsmatig wordt ingezet om misstanden zoals overbewoning, uitbuiting en onveiligheid tegen te gaan, blijkt deze in de praktijk (bijlage A) regelmatig meer maatschappelijke weerstand op te roepen dan de bestaande informele situaties. De paradox dat informele, slecht gecontroleerde huisvesting relatief weinig weerstand oproept en formele, kwalitatieve huisvesting juist leidt tot maatschappelijke spanning, maakt deze opgave erg complex. Het gevolg is uitstel van besluitvorming, juridisering en een blijvende kwetsbare positie van arbeidsmigranten.

Dit onderzoek is maatschappelijk relevant omdat het inzicht biedt in waarom juist formele, kwalitatief betere huisvestingslocaties weerstand oproepen. Door inzicht te bieden in hoe omwonenden fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvestingslocaties ervaren en verbinden aan risico's en zorgen, draagt dit onderzoek bij aan een beter begrip waar het draagvlak onder druk komt te staan. Meer inzicht is belangrijk voor gemeenten zoals gemeente Moerdijk, omdat formele huisvestingsinitiatieven die zijn gericht op het verbeteren van bestaande situaties tegelijkertijd botsen met de zorgen over ruimtelijke inpassing,

veiligheid, leefbaarheid en schaalgrootte. Aangezien gemeenten beperkte invloed hebben op de economische noodzaak van arbeidsmigratie, maar wél op de ruimtelijke vormgeving en situering van huisvestingslocaties, kan inzicht in de rol van fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken bijdragen aan het versterken van maatschappelijk draagvlak.

Door beter te begrijpen welke en op welke manier locatiekenmerken weerstand activeren, kan dit onderzoek bijdragen aan meer doordachte ruimtelijke keuzes, realistischer verwachtingen over draagvlak bepalen en escalaties en langdurige conflicten voorkomen. Daarmee levert het onderzoek niet alleen inzicht in een lokaal probleem, maar ook handvatten voor andere gemeenten die worstelen met vergelijkbare spanningen rond arbeidsmigrantenhuisvesting.

1.4. Wetenschappelijke relevantie

Wetenschappelijk is dit onderzoek relevant omdat het onder andere bijdraagt aan de literatuur over lokale weerstand, Not In My Backyard (NIMBY)-dynamieken en de ruimtelijke inpassing van voorzieningen. In veel bestaande onderzoeken worden fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken voornamelijk benaderd als objectieve eigenschappen van ruimtelijke voorzieningen, terwijl beperkt aandacht wordt geschonken aan de wijze waarop deze kenmerken door omwonenden worden geïnterpreteerd, waargenomen en verbonden aan risico's en verwachtingen (Dear, 1992; Wolsink, 2018). Deze literatuur richt zich vaak op voorzieningen zoals infrastructuur, zorg- en opvanglocaties of energieprojecten, waarbij sprake is van een relatief nieuwe ingreep in de leefomgeving (Schively, 2007; Devine-Wright, 2009).

De context van arbeidsmigrantenhuisvesting wijkt hiervan af. In tegenstelling tot veel andere onderzochte voorzieningen gaat het hier om huisvesting van een groep die in veel gemeenten al langdurig aanwezig is en vaak al verspreid in reguliere woonwijken verblijft (Roemer, 2020; SER, 2025). Tegelijkertijd kenmerkt de doelgroep arbeidsmigranten zich door een tijdelijk en dynamisch verblijfspatroon op individueel niveau, waardoor sprake is van een structurele aanwezigheid maar met wisselende bewoners. Formele huisvesting vormt daarom geen nieuwe instroom, maar een beleidsmatige verbetering van bestaand, informele huisvestingssituaties. Dat juist deze beleidsmatige wenselijke verbeteringen regelmatig weerstand oproepen, maakt arbeidsmigrantenhuisvesting een afwijkende en theoretisch interessante situatie binnen de literatuur over lokale acceptatie.

Een centrale aanname binnen deze literatuur is dat betere kwaliteit, betere regulering en passend beheer negatieve effecten verkleint en daarom zouden moeten leiden tot minder weerstand (Wolsink, 2018; Petts, 1997; Kraft & Clary, 1991). Ook binnen bestuurskundige literatuur over participatie en vertrouwen wordt vaak aangenomen dat een hogere kwaliteit van het proces en van de voorziening de acceptatie en legitimiteit vergroot (Bouckaert & Van de Walle, 2003; Tyler, 2006; Fung, 2006). De praktijk (Gemeente Moerdijk, 2022; Bijlage A) van arbeidsmigrantenhuisvesting laat echter zien dat deze aannames onvoldoende verklarend zijn.

Juist hier ligt de wetenschappelijke meerwaarde van dit onderzoek. Zonder expliciete aandacht voor fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken bestaat het risico dat weerstand tegen formele huisvesting wordt gereduceerd tot een probleem van proces, vertrouwen of

individuele meningen of gevoelens van omwonenden. Daarmee blijft onderbelicht dat een belangrijk deel van de weerstand wordt geactiveerd door de manier waarop beleid ruimtelijk materialiseert: door zichtbaarheid, schaalgrootte, ruimtelijke inpassing en nabijheid tot woningen. Deze locatiekenmerken functioneren niet alleen als randvoorwaarden, maar als mechanismen die risicopercepties en verwachtingen over veiligheid, leefbaarheid en aantasting van de leefomgeving vormgeven. Er is maar beperkte aandacht voor de rol van deze kenmerken in het ontstaan van percepties en verwachtingen bij omwonenden. Juist in de situatie van arbeidsmigrantenhuisvesting blijkt de algemene benadering onvoldoende om lokale weerstand te verklaren.

Door de analyse te focussen op welke locatiekenmerken weerstand oproepen en hoe omwonenden deze kenmerken interpreteren en verbinden aan verwachtingen en zorgen, levert dit onderzoek een verdiepende bijdrage aan het begrip van lokale acceptatie.

Waar eerder onderzoek, zoals dat van Negash (2014), laat zien dat beleidsmatige formalisering niet automatisch leidt tot lokale acceptatie, sluit dit onderzoek daarop aan door te onderzoeken welke locatiekenmerken nou precies weerstand bij omwonenden activeren wanneer formele huisvesting wordt ingezet als verbetering van bestaande, informele huisvestingssituaties. Door inzichten uit de literatuur over lokale weerstand te koppelen aan concrete ruimtelijke situaties, toont deze studie inzicht in hoe de inrichting en ligging van huisvestingslocaties invloed hebben op de manier waarop omwonenden deze ervaren. Daarmee draagt dit onderzoek bij aan een verfijnder theoretisch begrip van de relatie tussen maatschappelijke acceptatie, risicoperceptie en ruimtelijke vormgeving bij beleidsmatige verbeteringen.

1.5. Inhoudelijke leeswijzer

Dit onderzoek is opgebouwd uit vijf hoofdstukken.

In hoofdstuk 1 heeft u zojuist de inleiding kunnen lezen. In hoofdstuk 2 wordt vervolgens het theoretisch kader gepresenteerd, waarin bestaande literatuur over weerstand tegen ruimtelijk ontwikkeling, fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken en risicoperceptie wordt besproken. Hoofdstuk 3 beschrijft de onderzoeksopzet en methodologie, waaronder de keuze voor een kwalitatieve casestudy, de dataverzameling en de analysemethode. In hoofdstuk 4 worden empirische bevindingen gepresenteerd, waarbij wordt geanalyseerd op welke manier fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken een rol spelen bij het ontstaan van weerstand tegen verschillende projecten voor arbeidsmigrantenhuisvesting in gemeente Moerdijk. In hoofdstuk 5 wordt het onderzoek afgesloten met een conclusie als een uiteindelijke beantwoording van de hoofdvraag.

2. Theoretisch kader

2.1. Inleiding

Het doel van dit theoretisch kader is om de belangrijkste kernbegrippen te conceptualiseren en te positioneren die centraal staan in dit onderzoek: weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen, fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken die mogelijk bijdragen aan deze weerstand en risicoperceptie als verklarend mechanisme. Door deze begrippen te koppelen aan bestaande literatuur ontstaat een analytisch raamwerk waarmee kan worden onderzocht waarom formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten lokaal meer weerstand oproepen, ondanks hun beleidsmatige doelstelling om bestaande problemen te verminderen.

Het theoretisch kader vervult daarbij twee functies. Aan de ene kant heeft het een verklarende functie, door inzicht te bieden in mechanismen die lokale weerstand kunnen verklaren en in het bijzonder via de risicopercepties van omwonenden. Aan de andere kant heeft het een ordenende functie, door fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken systematisch te conceptualiseren als relevante analytische categorieën voor het bestuderen van lokale acceptatie en ruimtelijke besluitvorming.

Het onderzoek heeft een gedeeltelijk deductieve benadering. Bestaande theorieën over weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen (Schively, 2007; Dear, 1992; Wolsink, 2018) en studies naar schaalgrootte, zichtbaarheid en risicoperceptie (Negash, 2014; Afonso, 2015) en de ruimtelijke inpassing en ruimtelijke betekenis (Wolff, 2020), vormen vooraf de basis voor het bepalen van vier categorieën fysieke locatiekenmerken: schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen. Deze categorieën fungeren als analytisch kader om te onderzoeken welke locatiekenmerken van formele huisvestingslocaties in gemeente Moerdijk bijdragen aan weerstand onder omwonenden.

Tegelijkertijd bevat het onderzoek een inductieve component, omdat in gemeente Moerdijk aanvullende of specifiekere locatiekenmerken naar voren kunnen komen die in de literatuur nog niet uitgebreid zijn beschreven. De context van arbeidsmigrantenhuisvesting wijkt in belangrijke mate af van andere ruimtelijke voorzieningen die in de literatuur zijn onderzocht. In gemeente Moerdijk gaat het niet om nieuwe instroom van bewoners, maar om de formalisering en concentratie van een doelgroep die vaak al langdurig en verspreid aanwezig is. Daarom is het mogelijk dat in de lokale praktijk aanvullende of specifiekere locatiekenmerken naar voren komen die in bestaande theorieën minder duidelijk worden benoemd. Bevindingen uit de klankbordgroepen en documentanalyse kunnen daarom leiden tot verfijning of aanvulling van de vooraf benoemde vier categorieën.

Om deze theoretische uitgangspunten goed toe te kunnen passen op de specifieke casus van gemeente Moerdijk, is het noodzakelijk om eerst de context en begrippen rondom arbeidsmigrantenhuisvesting nader te expliciteren. De volgende paragraaf gaat daarom eerst kort in op de term arbeidsmigranten en het onderscheid tussen formele en informele huisvesting.

2.2. Context en begripsafbakening

Arbeidsmigranten

In dit onderzoek worden arbeidsmigranten gedefinieerd als buitenlandse personen die tijdelijk of langdurig in Nederland verblijven met het doel om arbeid te verrichten, vaak in sectoren zoals industrie, logistiek en agrarische productie (Roemer, 2020; SER, 2025). Kenmerkend voor deze groep is de structurele aanwezigheid op regionaal niveau, gecombineerd met een wisselende en vaak tijdelijk verblijf op individueel niveau.

Formele en informele huisvesting

In beleid en onderzoek wordt formele huisvesting van arbeidsmigranten geconceptualiseerd als een kwalitatief betere, veiligere en beter beheersbare vorm van huisvesting dan informele bewoning. Formele huisvesting zijn geconcentreerde en professioneel gereguleerde woonlocaties die planologisch zijn toegestaan, juridisch vergund en voldoen aan vastgestelde kwaliteitsnormen, zoals de normen van de Stichting Normering Flexwonen (Roemer, 2020; SNF, 2025) en gemeentelijk beleid. Informele huisvesting daarentegen betreft verspreide bewoning in reguliere woningen, vaak zonder vergunning, registratie of structureel toezicht. Kenmerkend voor deze vorm van huisvesting zijn beperkte woonkwaliteit, geringe handhaafbaarheid, overbewoning, gedeelde slaapkamers, slechte hygiëne en onvoldoende voorzieningen (Inspectie SZW, 2019; Rli, 2019). Deze vorm van huisvesting vindt vaak plaats “achter de voordeur” en blijven vaak relatief onzichtbaar voor zowel de gemeente als omwonenden, ondanks dat de leefomstandigheden vaak heel slecht zijn (Staring et al., 2010; KIS, 2020).

In de gemeente Moerdijk wordt dit onderscheid versterkt door het lokale verbod op kamergewijze verhuur in reguliere woningen (Raad van State, 2024). Dit verbod houdt in dat het niet is toegestaan om meerdere individuele bewoners in één woning te huisvesten indien zij geen gezamenlijk huishouden vormen. Dit betekent dat alle vormen van huisvesting in één reguliere woning waarbij de arbeidsmigranten geen huishouden vormen, per definitie illegaal zijn. Deze situaties vallen buiten het formele handhavingsstructuren, kwaliteitskaders en gemeentelijk toezicht, wat de kwetsbaarheid en onveiligheid van de bewoners vergroot (KIS, 2020; Staring et al., 2010).

Formele huisvesting betekent in deze context geen nieuwe instroom van arbeidsmigranten naar gemeente Moerdijk, maar een herordening van een bestaande situatie. Het aantal arbeidsmigranten verandert daarom niet, maar wel de wijze waarop hun huisvesting ruimtelijk wordt georganiseerd; van verspreid en relatief onzichtbaar naar geconcentreerd en zichtbaar.

Maatschappelijke acceptatie & beleid paradox

Binnen beleids- en bestuurskundige contexten wordt formele huisvesting vaak gezien als een wenselijke beleidsmatige verbetering van bestaande informele woonsituaties.

Kwaliteitsverbetering, regulering en professioneel beheer zouden moeten bijdragen aan het verminderen van misstanden zoals uitbuiting, overbewoning en onveiligheid (Roemer, 2020; SER, 2025). Tevens zou deze beleidsmatige verbetering moeten zorgen voor het versterken van bestuurlijke controle en leefbaarheid (Roemer, 2020; SER, 2025). Deze beleidslogica sluit

aan bij bredere aannames binnen de LULU- en acceptatieliteratuur, waarin wordt gesteld dat beter gereguleerde voorzieningen minder negatieve externe effecten veroorzaken en daardoor meer maatschappelijke acceptatie zouden creëren (Kraft & Clary, 1991; Petts, 1997).

Empirische studies en de praktijk (Gemeente Moerdijk, 2022; Bijlage A) tonen echter aan dat deze aanname voor huisvesting van arbeidsmigranten niet altijd klopt. Afonso (2015) en Negash (2014) tonen in hun onderzoeken aan dat formele, geconcentreerde voorzieningen juist in de praktijk meer weerstand kunnen oproepen dan informele, kwalitatief slechtere bewoning.

2.3. Weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen

Weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen wordt in de literatuur omschreven als de manier waarop bewoners zich verzetten tegen beleidsvoornemens of projecten die gevolgen hebben voor hun leefomgeving (Wolsink, 2018). In dit onderzoek wordt weerstand geconceptualiseerd als alle vormen van het uiten van zorgen, kritiek of acties van omwonenden die gericht zijn op een plan voor de formele huisvesting van arbeidsmigranten (Schively, 2007; Dear, 1992). Deze weerstand kan worden geuit door middel van petitie's, inspraakreacties, bezwaarprocedures of publieke protesten.

NIMBY-perspectief: van rationele belangen naar percepties

‘Weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen’ wordt in de literatuur vaak geconceptualiseerd aan de hand van het Not In My Backyard-(NIMBY) perspectief. NIMBY verwijst naar situaties waarin mensen een bepaalde ontwikkeling of voorziening op zich prima vinden, maar niet in de directe leefomgeving (Dear, 1992). Volgens Schively (2007) en Dear (1992) ontstaat weerstand vooral wanneer mensen bang zijn dat een nieuwe voorziening hun leefomgeving slechter maakt, bijvoorbeeld doordat zij risico's, overlast of aantasting van de woonkwaliteit verwachten.

Vroege onderzoeken naar NIMBY-gedrag, zoals die van Dear (1992), verklaren dat weerstand voorkomt uit rationele belangenafwegingen. Onderzoekers stelde dat omwonenden zich verzetten omdat zij negatieve gevolgen verwachtten, zoals een daling van de woningwaarde, meer verkeer, geluidsoverlast of veiligheidsrisico's (Dear, 1992; Kraft & Clary, 1991). In deze benadering wordt weerstand gezien als een logische reactie op het feit dat de nadelen lokaal worden ervaren, terwijl de maatschappelijke voordelen vaak collectief zijn.

Vanaf het eind van de jaren negentig kwam er kritiek op deze sterk rationele benadering. Onderzoekers toonde aan dat weerstand niet alleen wordt bepaald door feitelijke effecten, maar ook door hoe mensen risico's ervaren en interpreteren (Petts, 1997). Daarbij werd duidelijk dat ruimtelijke ontwikkelingen ook een symbolische betekenis kunnen hebben (Wolsink, 2018). Een voorziening kan bijvoorbeeld worden gezien als een aantasting van de identiteit of het karakter van een buurt of dorp, zelfs wanneer de feitelijke impact beperkt is.

Een verdere theoretische verschuiving vindt plaats wanneer NIMBY niet langer wordt gezien als een individuele houding uit eigenbelang, maar meer als onderdeel van bredere processen van lokale acceptatie. Wolsink (2018) stelt dat het label NIMBY vaak te simplistisch is en weerstand onterecht neerzet als egoïstisch of irrationeel gedrag. Volgens Wolsink komt

weerstand vaak voort uit een gebrek aan vertrouwen in de overheid, een gevoel van uitsluiting en twijfels over de legitimiteit van besluitvorming. In deze visie vormt weerstand dus geen probleem op zichzelf, maar het is een signaal dat bewoners onzeker zijn over de gevolgen voor hun leefomgeving en hun invloed op het proces. Weerstand hangt daarmee samen met vragen over rechtvaardigheid en legitimiteit, en niet alleen met meetbare overlast.

LULU-literatuur: beheer, kwaliteit en weerstand

Parallel aan de NIMBY-literatuur ontwikkelde zich onderzoek naar ‘Locally Unwanted Land Uses (LULU), waarin de focus ligt op voorzieningen die lokaal als ongewenst worden ervaren vanwege mogelijke negatieve effecten (Kraft & Clary, 1991; Petts, 1997). Bijvoorbeeld afvalverwerking, opvangvoorzieningen of infrastructuur. Binnen deze literatuur wordt verondersteld dat weerstand kan worden verminderd door betere ruimtelijke inpassing, kwaliteitsverbetering en professioneel beheer (Kraft & Clary, 1991; Petts, 1997). Vanuit dit perspectief wordt aangenomen dat beleidsmatige formalisering en regulering bijdragen aan het beperken van negatieve effecten en daarmee aan grotere maatschappelijke acceptatie.

Deze aanname sluit aan bij bredere beleidsopvattingen waarin kwaliteit, professioneel beheer en toezicht worden gezien als instrumenten om weerstand te verminderen en het vertrouwen van burgers in de overheid te versterken (Bouckaert & Van de Walle, 2003; Tyler, 2006). Tegelijkertijd laat latere literatuur zien dat deze benadering onvoldoende is om lokale weerstand volledig te verklaren. Wolsink (2018) benadrukt ook dat goed gereguleerde en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen weerstand kunnen oproepen wanneer zij botsen met lokale waarden, verwachtingen of percepties rechtvaardigheid en ervaren zeggenschap in besluitvorming. Betere regulering en professioneel beheer leiden dus niet automatisch tot minder weerstand (Wolsink, 2018). Deze kritiek vormt een belangrijk uitgangspunt voor dit onderzoek, omdat het benadrukt dat betere regulering en kwaliteit op zichzelf onvoldoende zijn om weerstand te verklaren.

Fysieke en ruimtelijke kenmerken als triggers van risicoperceptie

Binnen zowel de NIMBY- als LULU-literatuur wordt dus steeds duidelijker dat fysieke en ruimtelijke kenmerken van voorzieningen een belangrijke rol spelen in de manier waarop effecten en risico's worden ingeschat, en daarmee van invloed zijn op de mate waarin weerstand kan ontstaan. Onderzoek naar risicoperceptie laat zien dat mensen risico's niet alleen maar objectief beoordelen op basis van feitelijke gevolgen, maar deze juist vaak baseren op basis van kenmerken zoals nabijheid, zichtbaarheid en schaalgrootte van een voorziening (Slovic, 1987).

Schively (2007) laat zien dat kenmerken zoals schaalgrootte en zichtbaarheid van een voorziening een grote rol spelen in het ontstaan van weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen. Schively (2007) toont middels onderzoek aan dat voorzieningen door omwonenden niet neutraal worden beoordeeld, maar worden geïnterpreteerd binnen brede culturele, sociale en symbolische kaders. Grootschalige en duidelijk zichtbare projecten worden sneller geassocieerd met verlies van controle, bedreiging van bestaande sociale structuren of verstoring van de leefomgeving, los van de daadwerkelijke feitelijke effecten (Schively, 2007).

Aansluitend tonen Schively (2007) Wolsink (2018) en Negash (2014) aan dat grootschalige en duidelijk afgebakende voorzieningen vaker als risicovol worden ingeschat dan minder zichtbare situaties, zelfs wanneer zij beleidsmatig beter gereguleerd zijn. Schaalgrootte en zichtbaarheid van formele voorzieningen fungeren daardoor als signalen waarop omwonenden hun verwachtingen over mogelijke overlast, aantasting van de leefomgeving en verlies van controle baseren (Negash, 2014). Deze verwachtingen staan vaak los van de daadwerkelijke effecten, maar worden juist versterkt door de formele en geconcentreerde aard van een voorziening.

Gevoelens van onzekerheid en verlies van controle worden versterkt door de combinatie van schaalgrootte en zichtbaarheid, wat de kans op weerstand vergroot (Negash, 2014). Op basis van onderzoeken van Schively (2007) en Negash (2014) wordt verondersteld dat weerstand vooral voortkomt uit de manier waarop omwonenden veranderingen ervaren en mogelijke risico's verwachten. Er wordt dan dus geen rekening gehouden met feitelijke, meetbare gevolgen.

Ook recentere studies benadrukken het belang van ruimtelijke inpassing en context. Wolff (2020) toont aan dat weerstand ontstaat wanneer nieuwe functies van een voorziening als 'niet passend' worden ervaren binnen het landschap, de sociale betekenis van een plek of de dorpsstructuur. Daarmee verschuift de aandacht van feitelijke effecten naar de manier waarop fysieke en ruimtelijke kenmerken worden verbonden aan verwachtingen over veiligheid, sociale samenhang en leefbaarheid.

In dit onderzoek worden fysieke en ruimtelijke locatiemarken opgevat als factoren die bepalen hoe omwonenden beleidsmaatregelen ervaren. Deze kenmerken beïnvloeden welke risico's en effecten mensen verwachten voor hun leefomgeving. Weerstand wordt daarmee niet gezien als een directe reactie op feitelijke overlast, maar als het gevolg van zorgen en verwachtingen die ontstaan door de manier waarop beleid ruimtelijk wordt vormgegeven en zichtbaar wordt in de omgeving.

Kortom,

Bovenstaande inzichten maken duidelijk dat fysieke en ruimtelijke locatiemarken dus geen neutrale randvoorwaarden zijn, maar een centrale en cruciale rol spelen in het activeren van risicopercepties en het creëren van verwachtingen bij omwonenden.

Bovenstaande literatuur onderstreept de noodzaak om verder te analyseren welke specifieke fysieke en ruimtelijke locatiemarken van formele huisvesting nou juist weerstand triggeren, en hoe omwonenden deze kenmerken verbinden aan verwachte risico's voor hun leefomgeving.

2.4.Fysieke locatiemarken

Voortbouwend op de literatuur over weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen en risicoperceptie, richt dit onderzoek zich specifiek op de rol van fysieke en ruimtelijke locatiemarken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten in gemeente Moerdijk.

Zoals in paragraaf 2.3. is uitgelegd, ontstaat weerstand niet uitsluitend op basis van feitelijke effecten, maar in belangrijke mate ook door de manier waarop omwonenden ruimtelijke ingrepen waarnemen, interpreteren en verbinden aan verwachtingen over veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang (Schively, 2007; Wolsink, 2018; Negash, 2014).

Op basis van bestaande literatuur en empirische studies worden in dit onderzoek vier categorieën fysieke locatiemarken onderscheiden die invloed kunnen hebben op de hoeveelheid weerstand die ontstaat tegen een ruimtelijk project (Schively, 2007; Wolsink, 2018): schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen. Zoals eerder benoemd worden in dit onderzoek fysieke en ruimtelijke locatiemarken opgevat als factoren die bepalen hoe omwonenden beleidsmaatregelen ervaren. Deze kenmerken beïnvloeden welke risico's en effecten mensen verwachten voor hun leefomgeving. Locatiemarken zijn kenmerken die ruimtelijk, zichtbaar en structureel aanwezig zijn in het ontwerp van een locatie. De vier genoemde categorieën vormen het analytisch kader waarmee de empirische analyse wordt gestructureerd. Hoewel deze vier fysieke locatiemarken worden afgeleid uit bestaande literatuur, wordt in de empirische fase ruimte gelaten voor nieuwe kenmerken die in de klankbordgroepen naar voren komen. Deze worden inductief geanalyseerd.

2.4.1. Schaalgrootte

Schaalgrootte verwijst naar zowel het aantal bewoners dat op één locatie wordt gehuisvest als naar de fysieke omvang en concentratie van de huisvestingsvoorziening (Schively, 2007; Negash, 2014). In de literatuur over lokale weerstand en risicoperceptie wordt schaalgrootte gezien als een cruciale factor welke invloed heeft op hoe omwonenden de impact van de voorziening inschatten (Schively, 2007; Wolsink, 2018). Grootschalige voorzieningen worden door omwonenden vaker worden geassocieerd met ingrijpende veranderingen in de leefomgeving dan kleinschalige of verspreide vormen van huisvesting, los van hun feitelijke effecten (Schively, 2007; Negash, 2014).

Onderzoeken over risicoperceptie laten zien dat schaalgrootte veel invloed heeft doordat omwonenden de omvang van een voorziening gebruiken als indicatie voor de verwachte gevolgen voor leefbaarheid en sociale samenhang (Slovic, 1987; Schively, 2007). Wanneer een locatie groot is of een hoger aantal bewoners heeft, verwachten omwonenden sneller meer verkeer, meer druk op voorzieningen en meer veranderingen in de buurt, zelfs wanneer beleidsmatig maatregelen zijn genomen om deze effecten te beperken. De fysieke concentratie van een doelgroep op één locatie versterkt daarmee de verwachtingen: hoe groter het project, hoe groter de verwachte gevolgen zullen zijn.

Het onderzoek van Schively (2007) laat zien dat grootschalige projecten niet neutraal worden beoordeeld door omwonenden. Omwonenden koppelen schaalgrootte al gauw aan verlies van controle, waarbij de omvang van de voorziening wordt gebruikt als indicatie van de mate waarin zij de effecten zullen gaan merken in hun dagelijkse leefomgeving. Onderzoeken van Negash (2014) en Wolsink (2018) sluiten hierop aan, door aan te tonen dat grootschalige, duidelijk afgebakende voorzieningen vaker als risicovol worden ingeschat en ervaren dan

kleinschalige of verspreide vormen, juist omdat zij zichtbaar maken dat een ontwikkeling ‘blijvend’ en ‘structureel’ is. Doordat mensen het gevoel hebben dat ze grip verliezen op hun omgeving en dat de situatie niet meer tijdelijk is (Negash, 2014; Wolsink, 2018), zorgen deze gevoelens van onzekerheid en minder controle ervoor dat de weerstand toeneemt (Wolsink, 2018).

Bij huisvesting van arbeidsmigranten versterkt schaalgrootte nog extra de symbolische betekenis van de voorziening. Een geconcentreerde huisvestingsvoorziening kan door omwonenden worden geïnterpreteerd als een zichtbare en ruimtelijke herdefiniëring van hun leefomgeving (Negash, 2014; Wolsink, 2018). Waar de aanwezigheid van arbeidsmigranten bij verspreide illegale bewoning vaak weinig opvalt en zich grotendeels buiten het publieke zicht afspeelt, maakt grootschalig huisvesting deze aanwezigheid juist expliciet en collectief.

Schaalgrootte functioneert als een fysiek locatiekenmerk dat invloed heeft op de wijze waarop omwonenden de impact van een voorziening inschatten. Door de concentratie en omvang van een huisvestingslocatie kan schaalgrootte bijdragen aan het ontstaan van verwachtingen over de aantasting van het lokale karakter en de druk op de leefomgeving (Negash, 2014; Wolsink, 2018), wat via risicopercepties kan leiden tot weerstand.

Op basis van de bovenstaande theoretische inzichten wordt de volgende hypothese (H1) geformuleerd: Een grotere schaalgrootte van formele huisvestingslocaties leidt tot meer weerstand onder omwonenden, doordat een grotere concentratie van bewoners wordt geassocieerd met verhoogde risico's voor sociale samenhang en leefbaarheid.

2.4.2. Zichtbaarheid

Zichtbaarheid verwijst naar de mate waarin een voorziening duidelijk waarneembaar en symbolisch aanwezig is in het dagelijkse waarnemingsveld van omwonenden (Schively, 2007; Devine-Wright, 2009). In tegenstelling tot schaalgrootte, dat betrekking heeft op omvang en concentratie van een voorziening, betreft zichtbaarheid de mate waarin een ruimtelijke ingreep voortdurend wordt waargenomen, ervaren en geïnterpreteerd in het dagelijkse leven van omwonenden.

Onderzoek naar risicoperceptie laat zien dat mensen zichtbare voorzieningen sneller verbinden aan mogelijke risico's en negatieve gevolgen, omdat deze voorzieningen voortdurend aanwezig zijn in het straatbeeld en daardoor meer aandacht trekken (Slovic, 1987). Slovic (1987) laat zien dat risico's niet alleen rationeel worden beoordeeld, maar sterker worden ervaren wanneer zij concreet, zichtbaar en voorstelbaar zijn. De zichtbaarheid van de voorziening zorgt ervoor dat omwonenden vaker aan mogelijke risico's denken. Hoe vaker een voorziening in het dagelijkse leven wordt waargenomen, hoe sneller de voorziening wordt gekoppeld aan zorgen over veiligheid, sociale orde en leefbaarheid (Slovic, 1987; Schively, 2007; Devine-Wright, 2009).

Binnen de literatuur over lokale acceptatie wordt benadrukt dat zichtbaarheid ook een symbolisch betekenis heeft. Zichtbare voorzieningen worden door omwonenden vaak gezien als een uitdrukking van bestuurlijke keuzes en beleidsprioriteiten (Schively, 2007; Devine-

Wright, 2009). Hierdoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen worden ervaren als een aantasting van het karakter, de identiteit of de vertrouwde uitstraling van een dorp of een buurt, omdat de zichtbaarheid de omgeving verandert (Schively, 2007; Devine-Wright, 2009; Wolsink, 2018).

Afonso (2015) en Wolsink (2018) tonen in hun onderzoeken aan dat zichtbaarheid bij voorzieningen kan bijdragen aan gevoelens van verlies van controle en zeggenschap. Formele huisvesting voor arbeidsmigranten maakt ook de aanwezigheid van een doelgroep zichtbaar. Zelfs wanneer de feitelijke overlast beperkt is kan de zichtbaarheid van een voorziening verwachtingen versterken over de permanente aard van de voorziening, toekomstige overlast of aantasting van het vertrouwde karakter van de leefomgeving.

Zichtbaarheid functioneert als een ruimtelijk kenmerk dat mede bepaalt hoe omwonenden veranderingen in hun leefomgeving interpreteren en waarnemen. Door formele huisvesting zichtbaar en plaatsgebonden te maken, kan zichtbaarheid bijdragen aan het ontstaan van verwachtingen over mogelijke aantasting van de leefbaarheid en andere risico's (Wolsink, 2018), wat via risicoperceptie kan leiden tot een weerstand tegen de voorziening.

Op basis van de bovenstaande theoretische inzichten wordt de volgende hypothese (H2) geformuleerd: Een hogere mate van zichtbaarheid van formele huisvestingslocaties leidt tot meer weerstand onder omwonenden, wanneer zichtbaarheid door omwonenden wordt geïnterpreteerd als aantasting van het karakter van de leefomgeving of verlies van controle.

2.4.3. Ruimtelijke inpassing

Ruimtelijke inpassing verwijst naar de mate waarin een voorziening door omwonenden wordt ervaren als passend binnen de bestaande ruimtelijke structuur, functies en betekenissen van een plek (Healey, 2007; Wolff, 2020). In tegenstelling tot schaalgrootte en zichtbaarheid, die vooral betrekking hebben op de omvang en de waarneembaarheid van een voorziening, gaat ruimtelijke inpassing over de vraag of omwonenden vinden dat een 'thuishoort' op een specifieke locatie (Healey, 2007; Devine-Wright, 2009; Wolff, 2020).

Deze benadering sluit aan bij place-based theorieën, waarin plekken niet alleen worden gezien als fysieke ruimtes, maar als omgevingen waaraan bewoners betekenissen toekennen op basis van hun verwachtingen, ervaringen en het karakter dat zij aan hun leefomgeving koppelen (Relph, 1976; Devine-Wright, 2009). Locaties krijgen betekenis doordat bewoners er langdurig gebruik van maken, er sociale relaties opbouwen en er gezamenlijke ervaringen aan verbinden. Deze betekenis vormt een referentiekader voor de manier waarop ruimtelijke veranderingen worden beoordeeld (Tuan, 1977; Relph, 1976; Devine-Wright, 2009).

Vanuit dit perspectief beoordelen omwonenden ruimtelijke ingrepen niet alleen op basis van juridische, technische of planologische eisen, maar ook op basis van hun ervaren passendheid binnen het bestaande karakter van een landschap, dorp of wijk. Devine-Wright (2009) beschrijft dit proces als 'place-protective behaviour', waarbij weerstand ontstaat wanneer bewoners het gevoel hebben dat de betekenis of identiteit van hun leefomgeving wordt bedreigd. In deze situaties wordt de ruimtelijke verandering gezien als een symbolische

ingreep die raakt aan diepere opvattingen en waarden over wat de locatie is en zou moeten zijn (Devine-Wright, 2009).

Zoals eerder benoemd laat Wolff (2020) zien dat weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen vaak ontstaat wanneer omwonenden een voorziening ervaren als ‘niet passend’, zelfs wanneer de voorziening planologisch toelaatbaar en technisch zorgvuldig is ingepast. Wanneer bewoners het gevoel hebben dat een ontwikkeling niet past bij hun omgeving kan dit onzekerheid en risicopercepties versterken, los van de feitelijke effecten die voortkomen uit de ontwikkeling.

Vanuit de theorie over risicoperceptie wordt duidelijk dat ruimtelijke inpassing niet direct leidt tot weerstand, maar wel invloed heeft op hoe omwonenden mogelijke risico's inschatten (Slovic, 1987). Wanneer formele huisvesting van arbeidsmigranten wordt gerealiseerd op locaties die bewoners koppelen aan wonen, kleinschaligheid of rust, kunnen zij sneller verwachten dat de ontwikkeling gevolgen gaat hebben voor het karakter van de omgeving, de leefbaarheid of de sociale samenhang.

Deze verwachtingen zijn meestal niet gebaseerd op meetbare of feitelijke effecten, maar op de betekenis die bewoners aan de plek en aan de ruimtelijke verandering koppelen (Relph, 1976; Devine-Wright, 2009).

Ruimtelijke inpassing functioneert als een ruimtelijk locatiekenmerk dat invloed heeft op de wijze waarop omwonenden beoordelen of een voorziening passend is binnen hun leefomgeving. Wanneer formele huisvesting niet ‘als passend’ wordt ervaren op een bepaalde locatie dan kan dit verwachtingen oproepen bij omwonenden over negatieve gevolgen voor leefbaarheid en sociale samenhang (Wolff, 2020; Devine-Wright, 2009), wat via risicopercepties kan leiden tot weerstand.

Op basis van de bovenstaande theoretische inzichten wordt de volgende hypothese (H3) geformuleerd: Formele huisvesting die door omwonenden als ruimtelijk niet passend wordt ervaren, leidt tot meer weerstand doordat deze ervaren mismatch risicopercepties oproept over verstoring van de bestaande leefomgeving.

2.4.4. Afstand tot woningen

Binnen de literatuur over lokale weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen wordt afstand tot woningen beschouwd als een fundamenteel fysiek locatiekenmerk, dat bepaalt in hoeverre een voorziening wordt ervaren als onderdeel van de directe leefomgeving van omwonenden (Dear, 1992; Kraft & Clary, 1991). Afstand tot woningen verwijst naar hoe dicht de ruimtelijke positie van formele huisvestingslocatie bij bestaande woongebieden ligt (Dear, 1992).

In tegenstelling tot zichtbaarheid en schaalgrootte, die vooral betrekking hebben op de ruimtelijke impact en waarneembaarheid van een voorziening, raakt afstand tot woningen aan de mate waarin een ruimtelijke ingreep wordt verbonden aan het persoonlijke en dagelijkse leven van bewoners. Wanneer een voorziening dicht bij woningen wordt gerealiseerd, wordt

de voorziening sneller geassocieerd met individuele leefomstandigheden zoals rust, privacy, controle over de directe woonomgeving en veiligheid (Schively, 2007).

Binnen de bestaande theorie over risicoperceptie wordt nabijheid gezien als onmisbare factor in de manier waarop mensen risico's beoordelen (Slovic, 1987). Wanneer een voorziening zich dicht bij woningen bevindt, worden mogelijke negatieve effecten makkelijker voor te stellen volgens Slovic (1987). Hoe kleiner de afstand tot woningen, hoe sterker omwonenden het gevoel kunnen hebben dat mogelijke gevolgen hen persoonlijk zullen gaan raken. Deze inschattingen zijn gebaseerd op verwachtingen en persoonlijke ervaringen, in plaats van op feitelijke en meetbare effecten.

Afstand tot woningen kan daarom worden gezien als een locatiekenmerk dat risico's persoonlijk maakt. Nabijheid raakt direct aan het eigen huishouden en privésfeer, in tegenstelling tot schaalgrootte en zichtbaarheid die vooral algemene of collectieve zorgen oproepen over een gebied. Het persoonlijke aspect vergroot de gevoeligheid voor onzekerheid en zorgt ervoor dat bewoners minder bereid zijn om ruimtelijke veranderingen zomaar te accepteren, zelfs wanneer een voorziening juridisch is toegestaan en professioneel wordt beheerd (Dear, 1992; Wolsink, 2018).

Bij formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten betekent dit dat locaties die dicht bij bestaande woonwijken worden gerealiseerd sneller worden ervaren als een directe aantasting van de woonomgeving. De ervaren scheiding tussen 'wonen' en 'voorziening' wordt verkleint door de beperkte afstand tot de voorziening. Verwachtingen over mogelijke overlast, vermindering van leefbaarheid of sociale verstoring worden hierdoor bij omwonenden versterkt. Via deze risicopercepties kan afstand tot woningen bijdragen aan het ontstaan van weerstand onder omwonenden.

Afstand tot woningen functioneert als een fysiek locatiekenmerk dat, los van zichtbaarheid, schaalgrootte en ruimtelijke inpassing, bepaalt hoe direct en persoonlijk omwonenden de impact van formele huisvestingslocaties ervaren en inschatten.

Op basis van de bovenstaande theoretische inzichten wordt de volgende hypothese (H4) geformuleerd: Een kleinere afstand tussen formele huisvestingslocaties en bestaande woningen leidt tot meer weerstand onder omwonenden, doordat omwonenden nabijheid als een directe bedreiging voor de eigen veiligheid en leefomgeving zien.

Kortom,

Schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen functioneren als verschillende maar samenhangende fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken die de manier beïnvloeden waarop omwonenden formele huisvestingslocaties interpreteren. Deze kenmerken bepalen dus niet de rechtstreekse mate van weerstand, maar activeren via risicopercepties verwachtingen over aantasting van sociale samenhang, leefbaarheid en het lokale karakter.

2.5. *Risicoperceptie*

Binnen de bestaande literatuur worden fysieke en ruimtelijke kenmerken regelmatig gezien als triggers van risicoperceptie: zij beïnvloeden hoe zichtbaar, betekenisvol of ingrijpend een voorziening wordt ervaren in de leefomgeving (Slovic, 1987; Devine-Wright, 2009). Deze kenmerken functioneren daarmee niet als objectieve, neutrale eigenschappen, maar krijgen sociale betekenis in interactie met lokale contexten, verwachtingen en waarden. Wolff (2020) laat zien dat weerstand ontstaat wanneer ruimtelijke ingrepen worden ervaren als ‘niet passend’ bij de bestaande ruimtelijke identiteit en betekenis van een plek, waardoor fysieke kenmerkend direct worden verbonden aan zorgen over sociale samenhang en leefbaarheid. Vaak worden deze verwachtingen al gevormd in de fase waarin plannen voor een ruimtelijke ontwikkeling worden aangekondigd of besproken, nog vóórdat de voorziening daadwerkelijk is gerealiseerd.

Risicoperceptie verwijst naar de manier waarop individuen en groepen mogelijke negatieve gevolgen inschatten en betekenis geven aan onzekerheid (Slovic, 1987). Uit klassiek onderzoek naar risicoperceptie blijkt dat mensen risico's vaak inschatten aan de hand van eenvoudige denkpatronen (Slovic, 1987). Factoren zoals nabijheid, schaalgrootte en zichtbaarheid zorgen ervoor dat risico's groter en persoonlijker aanvoelen, zelfs wanneer de feitelijke kans op negatieve effecten heel klein is (Slovic, 1987). Deze factoren beïnvloeden hoe persoonlijk, bedreigend en voorspelbaar een mogelijke ontwikkeling door bewoners wordt ervaren, los van de feitelijke kans op negatieve effecten. Risicoperceptie biedt een analytisch kader om te verklaren hoe fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken betekenis krijgen voor omwonenden.

Binnen de literatuur over lokale acceptatie en NIMBY-dynamieken wordt risicoperceptie gezien als een belangrijke schakel tussen maatschappelijke weerstand en ruimtelijke kenmerken van voorzieningen (Dear, 1992; Schively, 2007; Wolsink, 2018). Schively (2007) toont aan dat fysieke locatiekenmerken van voorzieningen niet neutraal worden waargenomen, maar dat ze sterk samenhangen met de betekenis die omwonenden aan een voorziening koppelen. Hieruit blijkt wederom dat risico's niet alleen technisch worden beoordeeld, maar ook op een sociale en symbolische manier. Grootschalige, zichtbare of nabijgelegen voorzieningen roepen vaker verwachtingen op aantasting van leefbaarheid, verstoring van sociale structuren of verlies van controle.

Ook latere studies benadrukken dat risicopercepties zeker niet alleen feitelijk of technisch worden beoordeeld. Wolsink (2018) stelt dat ervaren risico's worden beïnvloed door vertrouwen in overheden, de legitimiteit van besluitvorming en het gevoel van het hebben van zeggenschap. Aansluitend toont Schively (2007) aan dat zelfs goed gereguleerde en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen risicovol kunnen worden ervaren wanneer zij voldoen aan bepaalde locatiekenmerken. Ruimtelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat beleidskeuzes concreet zichtbaar worden in de leefomgeving. Abstracte plannen worden gerealiseerd en zichtbaar in dagelijkse ervaringen, waardoor de mogelijke gevolgen makkelijker kunnen worden voorgesteld en sterker worden beleefd door bewoners (Devine-Wright, 2009; Wolsink, 2018). Dit laat zien dat risicoperceptie niet eenvoudig kan worden

verklaard door alleen maar zorgen over beheer of kwaliteit, maar ook worden gevormd door de ruimtelijke materialisatie van beleidskeuzes.

In de literatuur wordt aangenomen dat de intensiteit van risicoperceptie gekoppeld is aan de mate van weerstand (Dear, 1992). Hoe sterker omwonenden risico's voor veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang verwachten, hoe groter de kans is dat deze percepties zullen worden omgezet in actieve vormen van weerstand tegen een ruimtelijke ontwikkeling (Dear, 1992; Wolsink, 2018; Schively, 2007). Deze weerstand uit zich dan in de vorm van bezwaren, petities of protesten. Risicoperceptie beïnvloed daarmee niet alleen of weerstand ontstaat, maar ook de hoeveelheid weerstand.

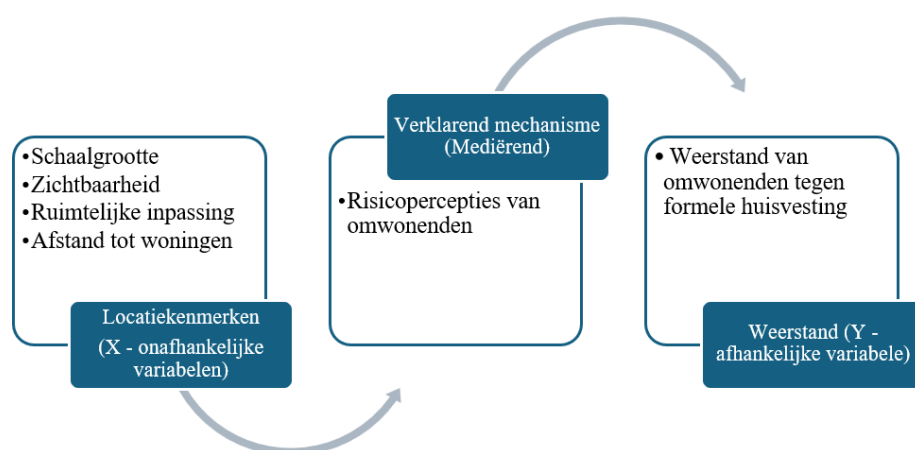
Kortom,

In dit onderzoek wordt risicoperceptie daarom gebruikt als een verklarend mechanisme tussen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken en maatschappelijke weerstand.

Bovenstaande leidt daarom naar de volgende hypothese (H5): Fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten leiden tot maatschappelijke weerstand onder omwonenden, doordat deze kenmerken via risicopercepties verwachtingen activeren over negatieve gevolgen voor veiligheid, leefbaarheid en het lokale karakter van de leefomgeving.

2.6. Conceptuele model

In dit onderzoek worden fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken geconceptualiseerd als onafhankelijke variabelen (X) die niet rechtstreeks leiden tot weerstand, maar via de risicoperceptie van omwonenden (M) weerstand kunnen activeren. Weerstand (Y) wordt gezien als het gevolg van hoe omwonenden verwachte gevolgen voor veiligheid, leefbaarheid en hun leefomgeving inschatten en interpreteren, en niet perse als een directe reactie op feitelijke of meetbare effecten van huisvesting.

X	Onafhankelijke variabelen: Fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken
Y	Afhankelijke variabele: Weerstand (van omwonenden tegen formele huisvesting van arbeidsmigranten)
M	Verklarend en mediërend mechanisme: Risicopercepties van omwonenden

3. Methodologie

3.1. Onderzoeksontwerp en onderzoeksstrategie

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een kwalitatieve, verklarende casestudy-opzet. Het onderzoek richt zicht op het verklaren van weerstand tegen formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten binnen de gemeente Moerdijk.

De primaire onderzoekseenheid in dit onderzoek is de weerstand die ontstaat rondom formele huisvestingsprojecten voor arbeidsmigranten. De gemeente Moerdijk wordt daarbij gebruikt als een afgebakende bestuurlijke en ruimtelijke context. Binnen deze context worden vier formele huisvestingsprojecten onderzocht als ingebedde analyse-eenheden die inzicht bieden in variaties in weerstand binnen één gedeelde ruimtelijke en bestuurlijke context (Yin, 2018). De analyse van meerdere projecten binnen één context maakt het mogelijk om patronen te identificeren in de relatie tussen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken, risicopercepties en weerstand.

Een casestudy is geschikt omdat dit onderzoek wil begrijpen hoe en waarom maatschappelijke weerstand ontstaat tegen formele huisvesting van arbeidsmigranten in concrete lokale context. Deze weerstand kan niet los worden gezien van de specifieke bestuurlijke keuzes, ruimtelijke locatiekenmerken en sociale verhoudingen binnen de gemeente.

Door middel van een diepgaande analyse van de weerstand die is ontstaan rondom verschillende formele huisvestingsprojecten voor arbeidsmigranten binnen gemeente Moerdijk, wordt onderzocht hoe omwonenden deze locaties ervaren en welke factoren bijdragen aan het ontstaan van weerstand tegen de locaties. Zoals Yin (2018) en Flyvbjerg (2006) aangeven, is een casestudy vooral geschikt voor het onderzoeken van contextafhankelijke en complexe vraagstukken, waarbij het doel is om het verschijnsel beter te begrijpen en theoretisch te verdiepen in plaats van statistische generalisatie. De bevindingen kunnen worden gebruikt om bestaande theorieën over weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen, risicoperceptie en lokale acceptatie te nuanceren en te verdiepen (Yin, 2018).

3.2. Conceptualisatie

In dit onderzoek worden de centrale begrippen uit het theoretisch kader geconceptualiseerd om ze te kunnen gebruiken voor de empirische analyse. Middels het conceptualiseren van de begrippen worden de abstracte begrippen uit de literatuur afgebakend en vertaald naar analytisch hanteerbare categorieën (Yin, 2018).

Uit het theoretisch kader volgt dat weerstand tegen formele huisvesting van arbeidsmigranten niet rechtstreeks voortkomt uit fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken, maar dat dit ontstaat via de manier waarom omwonenden de kenmerken waarnemen en interpreteren. In dit onderzoek wordt risicoperceptie daarom gebruikt als verklarend mechanisme tussen locatiekenmerken en weerstand.

Begrip	Rol in het onderzoek	Conceptuele definitie	Theoretische herkomst
Fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken	Onafhankelijke variabelen (X)	Kenmerken van formele huisvestingslocaties die betrekking hebben op zichtbaarheid, omvang, ligging en ruimtelijke relatie tot de omgeving	Dear, 1992; Schively, 2007; Wolsink, 2018
Schaalgrootte (X1)	Subcategorie X	De omvang van een huisvestingslocatie in termen van fysieke grootte en het aantal bewoners	Schively, 2007; Negash, 2014; Wolsink, 2018
Zichtbaarheid (X2)	Subcategorie X	De mate waarin een huisvestingslocatie zowel fysiek als symbolisch aanwezig is in het dagelijkse waarnemingsveld van omwonenden	Schively, 2007; Devine-Wright, 2009; Afonso, 2022
Ruimtelijke inpassing (X3)	Subcategorie X	De ervaren passendheid van de locatie binnen bestaande landschap, dorpsidentiteit en dorpsstructuur	Healey, 2007; Wolff, 2020; Devine-Wright, 2009
Afstand tot woningen (X4)	Subcategorie X	De nabijheid van de voorziening tot bestaande woonbebouwing	Dear, 1992; Kraft & Clary, 1991; Wolsink, 2018
Risicoperceptie (Mechanisme)	Verklarend mechanisme	Door omwonenden verwachte negatieve gevolgen voor veiligheid en leefbaarheid, die voortkomen uit persoonlijke verwachtingen en ervaringen in plaats van op feitelijke informatie	Slovic, 1987; Schively, 2007
Weerstand (Y)	Afhankelijke variabele (Y)	Uitingen van verzet, zorgen of kritiek van omwonenden tegen formele huisvestingslocaties	Dear, 1992; Schively, 2007; Wolsink, 2018

3.3. Operationalisatie

Middels operationalisatie worden geconceptualiseerde begrippen vertaald naar empirisch waarneembare en analyseerbare indicatoren (Yin, 2018). Waar de conceptualisatie in 2.3. gericht is op de theoretische betekenis van kernbegrippen, richt de operationalisatie zich op de vraag hoe deze begrippen empirisch herkenbaar worden in het onderzoeksmateriaal.

In dit onderzoek worden de kernbegrippen uit het theoretisch kader geoperationaliseerd om inzicht te krijgen in de manier waarop fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken (X) via risicopercepties (M) bijdragen aan weerstand (Y) onder omwonenden. De operationalisatie is gericht op het identificeren van terugkerende interpretatiepatronen, argumentaties en zorgen die door omwonenden worden geuit.

De indicatoren worden niet gebruikt om frequenties te tellen, maar om te analyseren hoe omwonenden fysieke en ruimtelijke kenmerken benoemen, welke betekenissen zij daaraan koppelen en hoe deze dan weer worden verbonden aan verwachte risico's.

Begrip	Rol in analyse	Indicatoren Empirisch waarneembaar	Databron
Schaalgrootte (X1)	Locatiekenmerk X	Verwijzingen naar “te groot”, “te veel mensen”, “massa”, “disbalans”, “druk op dorp”	Klankbordgroepen, petitie, media
Zichtbaarheid (X2)	Locatiekenmerk X	Uitspraken over “beeldbepalend”, “in het zicht”, “dominant”	Klankbordgroepen, petitie, media
Ruimtelijke inpassing (X3)	Locatiekenmerk X	Argumenten over “past niet bij dorp”, “aantasting landschap”, “niet passend in omgeving”	Klankbordgroepen, media, petitie
Afstand tot woningen (X4)	Locatiekenmerk X	Verwijzingen naar “naast woonwijk”, “te dichtbij”	Klankbordgroepen, ruimtelijke plannen, media, petitie
Risicoperceptie (Mechanisme)	Verklarend mechanisme M	Uitspraken over verwachte onveiligheid, druk op leefbaarheid, overlast, verkeersdruk of sociale spanningen	Klankbordgroepen, inspraakreacties, media, petitie
Weerstand (Y)	Uitkomst Y	Bezwaarprocedures, publieke protesten, petitie, negatieve framing in klankbordgroepen, inspraakreacties	Klankbordgroepverslagen, media, beleidsstukken

3.4. Onderzochte projecten binnen gemeente Moerdijk

Zoals eerder benoemd worden vier formele huisvestingsprojecten voor arbeidsmigranten binnen de gemeente Moerdijk geanalyseerd. De projecten zijn verschillend in schaal, ligging en processtatus, maar vallen wel binnen hetzelfde gemeentelijke beleids- en bestuurlijke kader. Om de vergelijkbaarheid te waarborgen en de anonimiteit van betrokkenen te beschermen worden de projecten aangeduid als Project A, B, C en D.

Project	Type locatie	Omvang	Ligging t.o.v. kern	Huidige status 2026	Uiting weerstand door omwonenden
A	Nieuwe locatie, tijdelijke logiesgebouwen	450 plaatsen	Buitengebied, dorp Moerdijk	Omgevingsvergunning verleend in juni 2025, momenteel bezig met bouwen	Alleen weerstand geuit in omgevingsdialoog en klankbordgroepen
B	Nieuwe locatie, tijdelijke logiesgebouwen	320 plaatsen	Buitengebied, Fijnaart	Concept-aanvraag ingediend, hierna volgt officiële aanvraag omgevingsvergunning	Borden langs de weg, media, brieven aan gemeente, petitie, klankbordgroep
C	Nieuwe locatie, tijdelijke logiesgebouwen	112 plaatsen	Buitengebied, dorp Moerdijk	Principeverzoek behandeld, nog geen concept-aanvraag voor omgevingsvergunning ingediend	Alleen weerstand geuit in omgevingsdialoog en klankbordgroepen
D	Nieuwe locatie, tijdelijke logiesgebouwen	800 plaatsen	Rand dorpskern, Zevenbergen	Principeverzoek behandeld, nog geen concept-aanvraag voor omgevingsvergunning ingediend	Spandoeken langs de weg, brieven aan gemeente, klankbordgroepen, media, petitie

Deze vier geselecteerde formele huisvestingsprojecten maken het mogelijk om variaties in weerstand te analyseren binnen één gedeelde bestuurlijke en ruimtelijke context in gemeente Moerdijk (Yin, 2018). Deze projecten worden geanalyseerd als ingebedde analyse-eenheden binnen de gemeente Moerdijk.

3.5. Dataverzameling

De dataverzameling in dit onderzoek is kwalitatief van aard en vooral gericht op het verkrijgen van diepgaande inzichten in de manier waarop weerstand tegen formele, kwalitatief betere huisvesting voor arbeidsmigranten in gemeente Moerdijk tot stand komt. Bij het verklarende karakter van de casestudy is aansluitend gekozen voor methodologische triangulatie, waarbij verschillende databronnen worden gecombineerd om het onderzochte verschijnsel vanuit meerdere perspectieven te analyseren en daarmee de betrouwbaarheid van de bevindingen te vergroten (Yin, 2018).

Documentanalyse

De kern van de dataverzameling bestaat uit een documentanalyse en een analyse vanuit input uit klankbordgroepen en participatieprocessen rondom formele huisvestingsinitiatieven voor arbeidsmigranten binnen de gemeente Moerdijk. Documentanalyse is een goede methode om

bestuurlijke afwegingen, beleidsmatige keuzes en maatschappelijke reacties systematisch te reconstrueren, met name in onderzoeken naar lokale besluitvorming en beleidsprocessen (Bowen, 2009; Prior, 2003).

De selectie van de documenten is doelgericht en ze zijn geselecteerd op basis van hun directe relatie met de onderzochte huisvestingsprojecten en hun relevantie voor het analyseren van weerstand.

De geanalyseerde documenten bestaan onder andere uit beleidskaders, inspraakreacties, petities, mediaberichtgeving en verslaglegging van participatiebijeenkomsten. Deze bronnen bieden inzicht in zowel de formele beleidslogica achter de huisvestingsinitiatieven als in de weerstand van omwonenden.

De bovenstaande documenten zijn geselecteerd omdat zij specifiek uitspraken bevatten over fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken én omdat zij inzicht bieden in de verwachtingen, zorgen en risicopercepties van omwonenden. Daarmee vormen deze documenten een geschikte bron om de relatie tussen locatiekenmerken, risicoperceptie en weerstand empirisch te analyseren

Klankbordgroepen

Naast documentanalyse is gebruikgemaakt van notities en verslagen van klankbordgroepen en participatietrajecten rondom de geselecteerde formele huisvestingsprojecten. De notities van de klankbordgroepen zijn bij project A, B en C in het verleden geschreven door de desbetreffende beleidsmedewerker arbeidsmigratie van gemeente Moerdijk. De notities van project D zijn geschreven door de onderzoeker zelf, omdat zij verplicht en alleen als toehoorder aanwezig mocht zijn bij de klankbordgroepen in haar functie als beleidsadviseur arbeidsmigratie bij gemeente Moerdijk. Aanvullend hebben de initiatiefnemers zelf verslagen gemaakt van de klankbordgroepen, welke ook benodigd zijn/waren voor de aanvraag voor de omgevingsvergunning. Deze verslagen zijn ook betrokken in de analyse.

Er is bewust voor gekozen om geen aanvullende interviews met omwonenden af te nemen. Deze keuze hangt samen met de professionele rol van de onderzoeker als beleidsadviseur arbeidsmigratie binnen gemeente Moerdijk. Het afnemen van interviews met omwonenden over lopende of recent afgeronde huisvestingsprojecten zou kunnen leiden tot onduidelijkheid over de positie van de onderzoeker als beleidsmedewerker versus onderzoeker. Bovendien vallen klankbordgroepen formeel onder de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer van het huisvestingsproject. Het actief benaderen van omwonenden door de onderzoeker zou in dat kader als ongepast of sturend kunnen overkomen, wat mogelijk invloed kan hebben op het proces.

Door gebruik te maken van bestaande klankbordgroepverslagen en notities worden eventuele rolconflicten vermeden, terwijl tegelijkertijd genoeg empirisch materiaal beschikbaar is waarin omwonenden hun zorgen, verwachtingen en argumenten uitgebreid hebben verwoord. De verslagen en notities van klankbordgroepen en participatietrajecten worden geanalyseerd, om inzicht te verkrijgen in hoe omwonenden in de praktijk fysieke en ruimtelijke kenmerken van huisvestingslocaties benoemen en koppelen aan hun zorgen en verwachte risico's. Deze

bronnen bieden daarmee een passend en ethisch verantwoord alternatief voor individuele interviews.

Type document	Project A	Project B	Project C	Project D	Analytische relevantie
Beleidskader	✓	✓	✓	✓	Beleid
Vergunningsstukken	✓	☒	☒	☒	Ruimtelijke kenmerken
Stukken concept initiatieven	✓	✓	✓	✓	Ruimtelijke kenmerken
Inspiraakreacties	✓	✓	✓	✓	Geuite zorgen / Weerstand
Zienswijzen/bezwaren	☒	☒	☒	☒	Formele weerstand
Klankbordgroepverslagen	✓	✓	✓	✓	Risicopercepties
Klankbordgroep notities	✓	✓	✓	✓	Risicopercepties
Observaties tijdens klankbordgroep	☒	☒	☒	✓	Risicopercepties, geuite zorgen, weerstand
Media	✓	✓	✓	✓	Risicopercepties, geuite zorgen, weerstand
Petities	☒	✓	☒	✓	Collectief, risicopercepties, geuite zorgen, weerstand
Brieven van bewoners aan de gemeenten om hun zorgen te uiten	✓	✓	✓	✓	Risicopercepties, geuite zorgen, weerstand

Ter verduidelijking van de dataverzameling is in de bovenstaande tabel een overzicht opgenomen van de geanalyseerde documenttypen per huisvestingsproject. De tabel maakt inzichtelijk welke bronnen zijn gebruikt om zowel de beleidsmatige context als de aard en de onderbouwing van de weerstand te onderzoeken. Het vinkje geeft aan dat het document is geanalyseerd en het kruisje geeft aan dat het document niet beschikbaar was voor dit project. In de literatuurlijst worden tevens per project de openbare bronnen aangegeven.

3.6. Data-analyse

De analyse van de verzamelde data wordt uitgevoerd volgens een kwalitatieve thematische analysemethode, waarbij wordt gezocht naar verklarende verbanden en patronen in de wijze waarop weerstand tegen formele huisvestingslocaties ontstaat (Braun & Clarke, 2006). De analyse richt zich expres niet op het vaststellen van feitelijke effecten van huisvesting, maar op de betekenissen die omwonenden toekennen aan fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken. Tevens richt de analyse zich op de wijze waarop deze betekenissen via risicopercepties worden vertaald naar weerstand tegen formele huisvestinglocaties.

Kortom, de analyse richt zich op het reconstrueren van interpretatieketens ($X \rightarrow M \rightarrow Y$): hoe omwonenden locatiekenmerken benoemen, welke risico's zij daaraan koppelen en hoe deze percepties zich daarna dan weer vertalen naar weerstand.

Fase 1: Afbakening van analyse-eenheden

In de eerste fase worden de vier formele huisvestingsprojecten afgebakend als ingebedde analyseenheden binnen gemeente Moerdijk (Yin, 2018). Per project is al het relevante empirische materiaal samengevoegd en geordend.

Fase 2: Coderen

In de eerste fase worden de documenten systematisch gecodeerd. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een combinatie van inductieve en deductieve codering. Deductieve codes worden afgeleid uit het theoretisch kader en bestaan daarom uit; schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing, afstand tot woningen en risicoperceptie. Deze codes maken het mogelijk om te onderzoeken hoe fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken in de lokale context worden besproken en gekoppeld aan eventuele verwachte risico's of negatieve gevolgen.

Er is tevens specifiek gecodeerd op uitingen van risicoperceptie, waaronder zorgen en verwachtingen met betrekking tot sociale verstoring, overlast, leefbaarheid, veiligheid en aantasting van het lokale karakter. Deze percepties worden in de analyse niet benaderd als individuele opvattingen, maar als terugkerende interpretatiepatronen die zichtbaar worden in inspraakreacties, zienswijzen, verslaglegging van participatiebijeenkomsten en publieke discussies.

Inductief is ruimte gelaten voor aanvullende thema's die niet vooraf zijn benoemd in de literatuur, maar die in de praktijk van gemeente Moerdijk relevant blijken te zijn. Deze werkwijze is passend in verband met het verklarende karakter van het onderzoek en wordt doorgaans gebruikt bij kwalitatieve casestudies waarin theorie uiteindelijk wordt verfijnd en aangescherpt op basis van empirische bevindingen (Flyvbjerg, 2006; Yin, 2018).

Fase 3: Verklarende patronen ($X \rightarrow M \rightarrow Y$)

In de derde fase worden de gecodeerde fragmenten geanalyseerd op inhoudelijke samenhang en verklarende patronen in de manier waarop weerstand tegen formele huisvestingslocaties wordt opgebouwd. Daarbij is specifiek gekeken naar manier waarop fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken (X) door omwonenden worden benoemd en gekoppeld aan risicopercepties (M) en hoe deze percepties vervolgens worden gebruikt om weerstand (Y) tegen de voorziening te onderbouwen.

Fase 4: Vergelijken

In fase 4 worden bevindingen per huisvestingsproject met elkaar vergeleken om patronen van verschillen en overeenkomsten met elkaar te vergelijken en te ontdekken. Deze vergelijkingen maken het mogelijk om analytisch te generaliseren, waarbij de empirische bevindingen kunnen worden teruggekoppeld aan bestaande theorieën over risicoperceptie, lokale weerstand en ruimtelijke besluitvorming (Yin, 2018).

Fase 5: synthese en beantwoording onderzoeksvraag

In de afsluitende fase van de analyse worden de bevindingen uit de afzonderlijke locatiekenmerken samengebracht en in samenhang geïnterpreteerd. De resultaten uit de

analyses van schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen worden geanalyseerd in relatie tot het verklarende mechanisme van risicoperceptie.

Deze synthese maakt het mogelijk om aan te tonen op welke manier fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken bijdragen aan weerstand tegen formele huisvesting van arbeidsmigranten en hoe deze bijdrage daadwerkelijk tot stand komt, vanuit het perspectief van omwonenden. Daarbij wordt zichtbaar welke locatiekenmerken consistent worden gekoppeld aan vergelijkbare risicopercepties en welke kenmerken juist tot verschillende interpretaties leiden.

De synthese zal uiteindelijk een antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek formuleren. In deze fase wordt tevens gereflecteerd op de mate waarin de empirische bevindingen aansluiten bij de geformuleerde hypothesen. Daarbij worden de empirische bevindingen teruggekoppeld aan het theoretisch kader, met als doel om de bestaande inzichten over risicoperceptie, lokale weerstand en ruimtelijke besluitvorming te nuanceren en verfijnen.

4. Analyse

In dit hoofdstuk wordt de empirische analyse gepresenteerd van weerstand tegen formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten in de gemeente Moerdijk. Zoals eerder benoemd richt de analyse zich op de manier waarop omwonenden fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken interpreteren en hoe deze interpretaties bijdragen aan het ontstaan van weerstand.

4.1. Analyse per locatiekenmerk

De onderstaande analyses brengen per locatiekenmerk in kaart hoe omwonenden formele huisvestingslocaties interpreteren en hoe de locatiekenmerken indirect bijdragen aan het ontstaan van weerstand.

Schaalgrootte

In de geuite weerstand tegen formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten in gemeente Moerdijk wordt schaalgrootte vaak benoemd door omwonenden wanneer zij hun zorgen omschrijven. In drie van de vier projecten gebruikte omwonenden de schaalgrootte in hun argumenten voor weerstand. Uit de analyse van lokale mediaberichtgeving, petitie van omwonenden en verslagen en observaties van klankbordgroepen blijkt dat schaalgrootte vaak wordt gebruikt als overkoepelend begrip om bredere zorgen over sociale samenhang, leefbaarheid en verandering van het lokale karakter te verwoorden. Schaalgrootte wordt hierbij niet alleen opgevat als het feitelijke aantal bewoners, maar ook als een beeld dat omwonenden hebben van de omvang en de verwachtingen die daarbij ontstaan over de impact van een huisvestingslocatie op hun directe leefomgeving.

Uit de analyse van mediaberichten, publieke uitingen, petitie en verslagen van klankbordgroepen blijkt dat omwonenden de schaal van een huisvestingslocatie regelmatig aanduiden als “te grote aantallen”, “te veel”, “massale huisvesting” of “onbeheersbare druk op het dorp”. Deze termen komen terug in artikelen en ingezonden reacties waarin formele huisvestingsinitiatieven worden omschreven als ingrijpende veranderingen voor de leefomgeving. De termen met betrekking tot de schaalgrootte worden gebruikt om bredere zorgen te uiten over de druk op het dorp, de leefbaarheid en het dagelijkse functioneren van de omgeving. In verschillende projecten wordt namelijk gesproken over een “onbeheersbare druk op het dorp” of een “te grote concentratie mensen op één plek”, ook wanneer het om locaties gaat die niet de grootste aantallen bewoners hebben.

Uit de klankbordgroepverslagen en observaties komt naar voren dat schaalgrootte vaak wordt gekoppeld aan verwachtingen en zorgen over toenemende verkeersdruk, verlies van overzicht, verlies van sociale controle en druk op voorzieningen. Omwonenden geven aan dat ze bang zijn dat een te groot aantal bewoners leidt tot een toename van verkeer, overlast en een verandering van het sociale karakter van het dorp. Deze zorgen worden geuit in een vroeg stadium van het proces en zijn gebaseerd op verwachtingen en inschattingen van toekomstige situaties in plaats van op concrete ervaringen met feitelijke overlast. Daarmee functioneert schaalgrootte als een trigger voor risicopercepties, waarbij omwonenden mogelijke

toekomstige gevolgen voor sociale samenhang en leefbaarheid groter inschatten dan dat ze feitelijk zijn (Slovic, 1987; Schively, 2007; Negash, 2014; Wolsink, 2018).

Daarnaast wordt schaalgrootte in petitieën verbonden aan zorgen over waardedaling van woningen. Omwonenden spreken daarbij de verwachting uit dat grootschalige huisvestingslocaties de aantrekkelijkheid van de woonomgeving verminderen en daarmee negatieve gevolgen hebben voor de woningwaarde. Deze zorgen worden niet onderbouwd met concrete marktcijfers, maar ze worden geuit op basis van veronderstellingen over hoe de omgeving zal veranderen.

Opvallend is dat de intensiteit van de geuite weerstand, welke zichtbaar is gedurende klankbordgroepen, in het aantal mediaberichten, het ontstaan van petitieën en in inspraakreacties, niet eenduidig samenhangt met het absolute aantal bewoners per project. Ook bij projecten met een relatief lager aantal is sprake van stevige maatschappelijke weerstand, geuit in borden langs de weg en petitieën. Deze uitingen worden opgevat als vormen van weerstand. Deze situatie toont aan dat schaalgrootte niet één-op-één bepaalt hoeveel weerstand er ontstaat. In plaats daarvan gebruiken omwonenden het aantal bewoners vooral als een manier om bredere zorgen te uiten, over leefbaarheid, sociale samenhang en hoe hun dorp of woonomgeving zal veranderen.

In lijn met de literatuur over lokale weerstand en risicoperceptie kan schaalgrootte daarom worden aangemerkt als een locatiekenmerk dat verwachtingen over risico's activeert, in plaats van als een directe oorzaak van weerstand (Schively, 2007; Negash, 2014; Wolsink, 2018). Via deze geactiveerde risicopercepties draagt schaalgrootte bij aan het ontstaan van weerstand tegen formele huisvestingslocaties. De weerstand tegen formele huisvestingslocaties lijkt dus minder te worden bepaald door het feitelijke aantal bewoners, maar meer door de manier waarop schaalgrootte door omwonenden wordt geïnterpreteerd en betekenis krijgt in publieke en lokale discussies.

Reflectie hypothese 1

De hypothese dat een grotere schaalgrootte van formele huisvestingslocaties automatisch leidt tot meer weerstand onder omwonenden wordt in deze casestudy dus niet bevestigd. Uit de analyse blijkt dat de intensiteit van de weerstand niet systematisch toeneemt naarmate het aantal bewoners per locatie groter is. Ook bij projecten met een relatief lager aantal bewoners ontstonden petitieën, mediaberichten en uitgesproken weerstand in klankbordgroepen.

De hypothese wordt daarmee gedeeltelijk verworpen: schaalgrootte draagt wel degelijk bij aan weerstand, maar niet door het absolute aantal bewoners op zichzelf. Het is vooral de manier waarop schaalgrootte door omwonenden wordt geïnterpreteerd en verbonden aan risicopercepties wat bijdraagt aan de weerstand (Dear, 1992; Schively, 2007; Negash, 2014).

Zichtbaarheid

Zichtbaarheid wordt vaak benoemd wanneer omwonenden hun weerstand uiten over formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten. In drie van de vier projecten werd de zichtbaarheid van het gebouw wel benoemd. Uit de analyse van mediaberichten, petitieën en

klankbordgroepverslagen blijkt dat zichtbaarheid wordt ervaren als een belangrijk verschil tussen formele huisvesting en bestaande informele woonvormen. Formele huisvesting maakt de aanwezigheid van arbeidsmigranten expliciet en zichtbaar in het landschap of dorp. In mediaberichten, petities en klankbordgroepen verwijzen omwonenden regelmatig naar het zicht op de gebouwen en de zichtbare aanwezigheid van arbeidsmigranten. Zo wordt er onder andere door omwonenden gesproken over het “zicht op grootschalige bebouwing” en “het blokkeren van landelijk uitzicht” en wordt er ideeën geopperd om “een bommenrij te plaatsen om het zicht op de locatie weg te nemen”.

In klankbordgroepen komen daarnaast ook uitspraken voor als “hoe voorkomen we dat arbeidsmigranten in het dorp komen” en “waarom wel woningen voor arbeidsmigranten en niet voor ons”. Deze uitspraken tonen aan dat zichtbaarheid niet alleen betrekking heeft op het fysiek waarnemen van de voorziening, maar ook op de symbolische betekenis die de omwonenden aan de locatie toekennen. Formele huisvesting wordt geïnterpreteerd als een zichtbare en blijvende verandering van de leefomgeving.

Daarnaast worden in klankbordgroepen zorgen geuit over de samenstelling van de bewoners, zoals de man-vrouwverhouding, en over de duur van de huisvesting. Ook zorgen over het zicht op de huisvestingslocatie, bijvoorbeeld het blokkeren van uitzicht door meerdere woonlagen, komen terug in discussies. Deze zorgen zijn niet direct gebaseerd op ervaren overlast, maar op verwachtingen over hoe de zichtbare aanwezigheid van de locatie het karakter en de beleving van het dorp zal gaan veranderen.

Doordat een formele huisvestingslocatie zichtbaar en duidelijk aanwezig is in de leefomgeving, gaan bewoners eerder nadenken over mogelijke gevolgen voor hun woonomgeving. Deze verwachtingen kunnen vervolgens worden omgezet in weerstand.

In lijn met de literatuur over risicoperceptie en lokale acceptatie wordt zichtbaarheid daarom niet gezien als een directe oorzaak van weerstand. Zichtbaarheid wordt gebruikt als ruimtelijk locatiekenmerk dat via risicopercepties bijdraagt aan het ontstaan van maatschappelijke weerstand (Schively, 2007; Wolsink, 2018).

Reflectie hypothese 2

De hypothese dat een hogere mate van zichtbaarheid van formele huisvestingslocaties leidt tot meer weerstand onder omwonenden wordt in deze casestudy gedeeltelijk bevestigd, maar moet ook worden genuanceerd. Uit de analyse blijkt dat zichtbaarheid een belangrijk en terugkerend onderwerp is in de weerstand tegen formele huisvesting.

Tegelijkertijd toont de analyse dat zichtbaarheid op zichzelf niet automatisch leidt tot weerstand. Dit blijkt uit het feit dat zichtbare formele huisvestingslocaties niet in alle projecten gepaard gaat met dezelfde intensiteit of vorm van geuite weerstand. In sommige projecten waar de huisvestingslocatie vanaf de openbare ruimte duidelijk zichtbaar is, blijven uitgesproken protesten of petities beperkt. Bovendien blijkt uit de klankbordgroepverslagen dat zichtbaarheid pas expliciet als een probleem wordt benoemd wanneer deze wordt verbonden aan andere zorgen, zoals de schaalgrootte of de nabijheid tot woningen of de ervaren aantasting van het dorpskarakter.

De hypothese wordt daarom in deze casestudy gedeeltelijk bevestigd en kan niet in zijn geheel worden verworpen, maar wel worden aangescherpt. Zichtbaarheid leidt niet automatisch tot weerstand maar vergroot wel de kans op weerstand doordat het risicopercepties activeert. Zichtbaarheid functioneert daarmee niet als een zelfstandige oorzaak van weerstand, maar als een locatiekenmerk dat in combinatie met andere ruimtelijke kenmerken betekenis krijgt en via risicopercepties kan bijdragen aan het ontstaan van weerstand.

Ruimtelijke inpassing

Ruimtelijke inpassing wordt expliciet bij ieder project benoemd door omwonenden in hun weerstand tegen formele huisvestingslocaties, ook al zijn alle projecten op een andere manier ruimtelijk vormgegeven. Uit de analyse van mediaberichten, petities en verslagen van klankbordgroepen blijkt dat omwonenden daarbij vaak aangeven dat de voorgestelde huisvesting ‘niet past’ binnen de huidige omgeving. Deze uitspraken hebben betrekking op zowel het landschap als het karakter en de schaal van de dorpen waarin de projecten zijn gepland.

Veelvoorkomende uitspraken in de praktijkbronnen (Bijlage A) zijn onder andere dat de huisvesting “niet past in een landelijke omgeving”, “niet past bij een kleinschalig dorp”, of “niet past bij de entree van het dorp”. Ook wordt gewezen op het gebouwtype, bijvoorbeeld door te benoemen dat de “moderne blokken niet passen in het bestaande landschap”. Deze uitspraken sluiten aan bij inzichten uit de place-based literatuur, zoals benoemd in het theoretisch kader. Ruimtelijke ontwikkelingen worden in deze literatuur beoordeeld in relatie tot bestaande betekenissen en identiteiten van een plek (Relph, 1976; Devine-Wright, 2009).

Daarnaast komt het argument van een “ongelijke verdeling over de kernen” regelmatig terug. Omwonenden ervaren het als onrechtvaardig dat bepaalde dorpen of kernen relatief zwaar worden belast met formele huisvesting, terwijl andere kernen hier niet mee te maken krijgen. Bestaande studies tonen aan dat dergelijke ervaringen van ongelijke ruimtelijke belasting kunnen bijdragen aan weerstand (Wolsink, 2018).

In klankbordgroepen en mediaberichten wordt ruimtelijke inpassing vaak gekoppeld aan de bouwhoogte en massa van de gebouwen. Zo wordt benoemd dat drie woonlagen “te hoog zijn voor het landelijke gebied” en dat het uitzicht wordt aangetast. Deze zorgen gaan niet perse over de zichtbaarheid, maar over de ervaren mismatch tussen de uitstraling van de bebouwing en het bestaande ruimtelijke karakter van de locatie. Wolff (2020) toont aan dat juist deze ervaren “niet-passendheid” een belangrijke trigger vormt voor weerstand, los van de feitelijke gevolgen van een ontwikkeling.

Ook bij de ruimtelijke inpassing is het opvallend dat omwonenden hun zorgen niet baseren op concrete ervaringen van overlast, maar op verwachtingen over hoe hun leefomgeving zal gaan veranderen. De weerstand ontstaat dus vooral doordat bewoners verwachten dat de formele huisvesting hun vertrouwde leefomgeving aantast.

Reflectie hypothese 3

De hypothese dat formele huisvesting meer weerstand oproept wanneer omwonenden deze als ruimtelijk niet passend ervaren, wordt in dit onderzoek grotendeels bevestigd. Uit de analyse blijkt dat omwonenden hun weerstand niet perse baseren op het aantal bewoners of de daadwerkelijke zichtbaarheid, maar op het gevoel dat de huisvesting “niet thuishoort” op de voorgestelde plek.

Dorpen en wijken worden niet alleen gezien als fysieke plekken, maar ook als omgevingen met een bepaalde uitstraling en identiteit (Relph, 1976). Wanneer formele huisvesting wordt ervaren als mismatch met die bepaalde identiteit, dan roept dit onzekerheid en zorgen op over de toekomst van de plek (Devine-Wright, 2009; Wolff, 2020).

Samengevat toont de analyse aan dat formele huisvesting vooral weerstand oproept wanneer bewoners het gevoel hebben dat de locatie niet past bij hun woonomgeving of dorp. Daarmee ondersteunt deze casestudy de hypothese dat ruimtelijke inpassing een belangrijke rol speelt in het ontstaan van weerstand, niet als directe oorzaak maar wel via risicopercepties van omwonenden.

Afstand tot woningen

In de geuite weerstand tegen formele huisvesting in gemeente Moerdijk komt afstand tot woningen slechts beperkt naar voren als relevant locatiemerk. In maar één van de vier projecten wordt de afstand tussen de formele huisvesting en de dorpskern duidelijk benoemd als argument voor de weerstand.

Drie van de vier projecten liggen in het buitengebied en zijn daarom gelegen op grotere afstand van woningen, waarbij nabijheid een minder grote rol speelt in de geuite weerstand. Hoewel deze locaties worden bekritiseerd vanwege schaalgrootte, zichtbaarheid of ruimtelijk inpassing wordt de fysieke afstand tot de woningen slechts bij één project benoemd door de direct aangrenzende bewoners. Dit wijst erop dat nabijheid geen algemeen dominant argument vormt in de weerstand bij de meeste projecten.

In het project waarbij nabijheid wél wordt benoemd verschilt de aard van de argumentatie duidelijk van die bij andere locatiemerken. In tegenstelling tot schaalgrootte en zichtbaarheid, die vooral worden gebruikt als overkoepelende begrippen om algemene zorgen over het dorp of de omgeving te verwoorden, richt de argumentatie zich bij afstand tot woningen meer op de eigen woonomgeving. Waar andere locatiemerken eerder verwijzen naar collectieve gevolgen, maakt de afstand tot woningen de mogelijke gevolgen meer individueel omdat ze meteen voorstelbaar zijn (Slovic, 1987). Omwonenden koppelen een kortere afstand van hun woning vaak aan verwachtingen over geluid, verkeersdruk, verlies van rust en mogelijke waardedaling van hun woning (Dear, 1992). Deze zorgen worden direct verbonden aan de privésfeer en het dagelijkse leven van omwonenden (Dear, 1992).

De wijze waarop nabijheid als een probleem wordt gezien sluit aan bij de NIMBY-literatuur, waarin fysieke afstand tot woningen wordt gezien als een belangrijke factor in het ontstaan van weerstand (Dear, 1992). In termen van risicoperceptie kan afstand tot woningen worden

begrepen als een locatiekenmerk dat risico's vooral personaliseert, maar alleen wanneer er sprake is van daadwerkelijke nabijheid.

Reflectie hypothese 4

De hypothese dat een kleinere afstand tussen formele huisvestingslocaties en bestaande woningen leidt tot meer weerstand onder omwonenden wordt in deze casestudy slechts gedeeltelijk ondersteund. In de gemeente Moerdijk blijkt nabijheid geen algemene verklarende factor te zijn, omdat veel projecten in het buitengebied worden voorgesteld. De afstand tot woningen speelt daarom bijna geen rol in de geuite weerstand.

De uitkomsten laten zien dat afstand tot woningen vooral een rol gaat spelen onder bepaalde voorwaarden. Nabijheid zal pas tot weerstand leiden wanneer omwonenden het gevoel hebben dat een formele huisvestingslocatie écht ingrijpt in hun persoonlijke woonomgeving. Daarmee laat deze casestudy zien dat nabijheid niet automatisch zal leiden tot weerstand, zoals wel wordt veronderstelt in NIMBY-studies (Dear, 1992; Wolsink, 2018). Afstand tot woningen is dus op zichzelf niet een doorslaggevend locatiekenmerk, maar wordt wel belangrijk in combinatie met andere locatiekenmerken. Dit heeft dan namelijk ook invloed op de manier waarop omwonenden de risico's gaan inschatten.

Dit onderzoek bevestigt dus dat nabijheid alleen bijdraagt aan weerstand wanneer de mogelijke gevolgen door omwonenden worden ingeschat als persoonlijk en direct (Slovic, 1987). In de context van gemeente Moerdijk blijkt de afstand tot woningen daarom minder bepalend te zijn dan ruimtelijke inpassing.

Illustratie van analyse patronen

Locatiekenmerk (X)	Dominante interpretaties	Geactiveerde risicopercepties (M)	Vorm van weerstand (Y)
1. Ruimtelijke inpassing	'past niet' 'ongelijke verdeling over de kernen' 'moderne blokken in een landelijke omgeving' 'past niet in kleinschalige dorpen'	Aantasting leefbaarheid, verlies identiteit, sociale verstoring, onveiligheid, onzekerheid, concentratie van lasten, mismatch tussen functie en wonen	Collectieve petitie, spandoeken, borden langs de weg, klankbordgroepen, mediaberichten
2. Schaalgrootte & Zichtbaarheid	'onbeheersbare druk op leefomgeving' 'we vinden het aantal te hoog' 'toenemende verkeersdruk' 'zorgen over leefbaarheid en overlast' 'aantal arbeidsmigranten staat niet in verhouding tot de kern' 'teveel mensen op één plek' 'bouwlagen te hoog' 'hoe kunnen we voorkomen dat arbeidsmigranten in het dorp komen' 'hoelang blijft dit hier staan' 'zorgen over samenstelling van bewoners (man-vrouwverhouding)' 'of er een bomenrij geplaatst kan worden om het zicht op de locatie weg te nemen'	Zorgen over sociale samenstelling, verlies controle, verwachting van druk op de leefomgeving en sociale verstoring	Collectieve petitie, spandoeken, borden langs de weg, klankbordgroepen, mediaberichten
3. Afstand van woningen	'te dichtbij de kern' 'waardedaling van de woning' 'komt er een geluidswal' 'zorgen overlast'	Verwachte risico's voor persoonlijke veiligheid, aantasting woonkwaliteit	Klankbordgroepen, petitie en mediabericht (maar bij 1 project)

Kortom,

Uit de bovenstaande analyse blijkt dat de vier locatiekenmerken niet in gelijke mate bijdragen aan weerstand tegen formele huisvestingslocaties in gemeente Moerdijk. Invloed van de locatiekenmerken ligt niet direct in de aanwezigheid ervan, maar vooral in de wijze waarop zij door omwonenden worden geïnterpreteerd. De analyse ondersteunt hiermee echter wel Hypothese 5, waarin wordt verondersteld dat fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken bijdragen aan weerstand doordat zij via risicopercepties betekenis krijgen voor omwonenden. De bevindingen laten zien dat de locatiekenmerken fungeren als triggers die verwachtingen activeren over mogelijk gevolgen voor veiligheid, leefbaarheid, sociale samenhang en het karakter van de omgeving. De literatuur suggereert dat weerstand tegen ruimtelijke ontwikkelingen vaak ontstaat uit een combinatie van factoren, waarbij locatiekenmerken elkaar versterken in het activeren van risicopercepties (Dear, 1992; Wolsink, 2018). Weerstand ontstaat uiteindelijk daarmee niet als directe reactie op feitelijke en meetbare effecten, maar op basis van inschattingen over wat een locatie in de toekomst zou kunnen betekenen.

5. Conclusie & aanbevelingen

5.1. Antwoord op de hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek is *“Op welke manier dragen fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken van formele huisvesting voor arbeidsmigranten, vanuit het perspectief van omwonenden, bij aan weerstand tegen deze locaties in de gemeente Moerdijk?”* Hierbij stond niet het bestaan van weerstand centraal, maar de wijze waarop weerstand ontstaat in relatie tot ruimtelijke locatiekenmerken en de interpretatie daarvan door omwonenden.

Dit onderzoek toont aan dat weerstand tegen formele huisvestingslocaties niet direct voortkomt uit de aanwezigheid van arbeidsmigranten of uit meetbare, feitelijke effecten van huisvesting. Uit onderzoek is gebleken dat weerstand juist ontstaat doordat fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken via risicopercepties betekenis krijgen en door omwonenden worden gekoppeld aan verwachtingen over sociale samenhang, leefbaarheid, veiligheid en het karakter van de omgeving. Risicoperceptie functioneert daarbij als het verklarende mechanisme dat locatiekenmerken (X) vertaalt naar maatschappelijke weerstand (Y).

De vier onderzochte locatiekenmerken, schaalgrootte, zichtbaarheid, ruimtelijke inpassing en afstand tot woningen, dragen ieder op een eigen en ongelijke manier bij aan de weerstand via risicopercepties in deze casestudy. Dit komt overeen met de literatuur over lokale acceptatie en risicoperceptie van Schively (2007) en Wolsink (2018).

De analyse toont aan dat ruimtelijke inpassing het meest bepalende locatiekenmerk is voor het ontstaan van weerstand onder omwonenden in gemeente Moerdijk. Wanneer formele huisvesting door omwonenden wordt ervaren als ‘niet passend’ binnen het bestaande karakter van een dorp, landschap of wijk, ontstaan er zorgen over sociale samenhang en leefbaarheid. Omwonenden koppelen deze locaties aan veranderingen die zij als negatief en ongewenst ervaren voor hun omgeving. Dit sluit ook aan bij place-based theorieën, waarin wordt gesteld dat mensen plekken niet alleen fysiek beoordelen maar ook op basis van betekenis en identiteit (Devine-Wright, 2009; Wolff, 2020). In dit onderzoek functioneert ruimtelijke inpassing daarmee als het belangrijkste referentiekader waarlangs andere locatiekenmerken worden geïnterpreteerd door omwonenden.

Naast ruimtelijke inpassing spelen schaalgrootte en zichtbaarheid een secundaire grote rol, maar vooral op een symbolische manier. Zichtbaarheid zorgt ervoor dat formele huisvesting duidelijk aanwezig is in het dagelijkse leven van omwonenden (Wolsink, 2018). Schaalgrootte wordt daarbij vaak niet beoordeeld op basis van het precieze aantal bewoners, maar functioneert meer als een manier om bredere zorgen te uiten over druk op het dorp, toekomstige veranderingen of verlies van sociale samenhang. Dit komt overeen met een bestaand onderzoek waarin schaalgrootte wordt gezien als een trigger voor risicopercepties, en niet als een directe oorzaak van weerstand (Schively, 2007; Negash, 2014).

Afstand tot woningen blijkt in deze casestudy de minste invloed te hebben. Hoewel nabijheid in de NIMBY-literatuur vaak wordt genoemd als een belangrijke factor in het ontstaan van weerstand (Dear, 1992), komt dit effect in gemeente Moerdijk alleen naar voren bij de locatie die daadwerkelijk dicht bij de dorpskern ligt. De afstand tot woningen speelt in de overige

locaties een beperktere rol, omdat die in het buitengebied liggen. Afstand tot woningen wordt voor deze projecten alleen relevant wanneer het wordt gecombineerd met andere locatiekenmerken. Dit sluit aan bij inzichten uit de theorieën over risicoperceptie, waarin nabijheid vooral risico's vergroot wanneer deze direct voorstelbaar zijn voor het eigen dagelijkse leven (Slovic, 1987).

Samenvattend kan er worden gesteld dat weerstand tegen formele huisvestingslocaties niet wordt veroorzaakt door één specifiek locatiekenmerk. Weerstand ontstaat vaak pas wanneer meerdere fysieke en ruimtelijke locatiekenmerken in combinatie met elkaar worden waargenomen en via risicopercepties worden vertaald naar verwachtingen over negatieve gevolgen. Door omwonenden worden de locatiekenmerken geïnterpreteerd en verbonden aan zorgen over leefbaarheid, het lokale karakter en veiligheid. Daarmee bevestigt dit onderzoek dat risicoperceptie een belangrijke verklarende rol speelt in het begrijpen van lokale weerstand tegen formele huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten (Slovic, 1987; Wolsink, 2018).

5.2. Beperkingen

Ondanks de nieuwe bevindingen kent dit onderzoek ook enkele beperkingen die invloed hebben op de interpretatie en reikwijdte van de conclusies.

Dit onderzoek is uitgevoerd als een casestudy binnen één gemeente, waardoor de bevindingen niet van toepassing zijn op iedere gemeente in Nederland. De bevindingen bieden vooral inzicht in hoe weerstand ontstaat en wordt geïnterpreteerd binnen de specifieke lokale context van gemeente Moerdijk. Deze inzichten kunnen wel herkenbaar zijn voor andere gemeenten, maar moeten alsnog worden bekeken vanuit de eigen situatie (Yin, 2018).

Een volgende beperking heeft te maken met de gebruikte bronnen. Het onderzoek is gebaseerd op documentanalyse, mediaberichten, petitie, verslagen en notities van klankbordgroepen. Deze bronnen geven goed inzicht in de zorgen en argumenten van omwonenden, maar het is ook mogelijk dat persoonlijke perspectieven minder zichtbaar zijn wanneer omwonenden zich niet actief uitspreken.

Daarnaast is er bewust gekozen om geen individuele interviews met omwonenden af te nemen. Deze keuze is gemaakt vanwege de rol van de onderzoeker als beleidsadviseur arbeidsmigratie binnen de gemeente Moerdijk. Om te voorkomen dat er rolvermenging zou ontstaan of dat lopende projecten zouden worden beïnvloed, is gebruikgemaakt van bestaande bronnen en vastgelegde reacties. Hierdoor zijn diepere individuele afwegingen wellicht minder uitgebreid onderzocht.

Tot slot is dit onderzoek gericht op percepties en verwachtingen van omwonenden. Het is niet daarbij niet onderzocht of de verwachte negatieve effecten ook daadwerkelijk in de praktijk zijn voorgekomen. Het onderzoek verklaart dus hoe weerstand ontstaat, maar betreft niet de feitelijke uitkomsten van huisvestingslocaties erbij.

5.3. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Er zijn verschillende vervolgonderzoeken mogelijk als vervolg op dit onderzoek. Zo kan er bijvoorbeeld een vergelijkend onderzoek worden uitgevoerd, in verschillende gemeenten. Dit kan bijdragen aan inzicht in hoeverre de rol van ruimtelijke locatiemarkers en risicopercepties vergelijkbaar is of totaal afwijkt. Hierbij is het aan te raden voor een vervolgonderzoek om gebruik te maken van diepte-interviews met omwonenden om persoonlijke ervaringen te bespreken. Op deze manier kan er wellicht een dieper inzicht worden verkregen over het vormen van risicopercepties en weerstand.

Daarnaast kan ook een vervolgonderzoek worden uitgevoerd met betrekking tot de rol van participatie, om te onderzoeken op welke manier participatieprocessen invloed kunnen hebben op risicopercepties van omwonenden.

6. Literatuur

- Roemer, E. (2020). *Geen tweederangsburgers: Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan*. Den Haag: Rijksoverheid. [Geen tweederangsburgers](#)
- Sociaal-Economische Raad (SER). (2025). *Arbeidsmigratie naar waarde*. Den Haag: SER. [Arbeidsmigratie naar waarde - Minder waar het kan, beter waar het moet](#)
- Sociaal-Economische Raad (SER). (2021). *Werken en leven in Nederland als arbeidsmigrant*. Den Haag.
- Gemeente Moerdijk. (2020). Aangepaste integrale aanpak arbeidsmigratie. Geraadpleegd op 1 december 2025, van [Microsoft Word - aangepaste Integrale aanpak arbeidsmigratie 14072022.docx](#)
- Inspectie SZW. (2019). *Arbeidsmigranten in kwetsbare posities*. Den Haag.
- Gemeente Moerdijk. (2022, 17 november). *Verslag informatieavond kansrijke initiatief huisvesting arbeidsmigranten, Moerdijk [PDF]*. Gemeente Moerdijk. Geraadpleegd 5 december 2025, via [Microsoft PowerPoint - informatieavond Moerdijk 17 november 2022.pptx](#)
- Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli). (2019). *De woningmarkt en arbeidsmigranten*. Den Haag.
- Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS). (2020). *Arbeidsmigranten en wonen*. Utrecht.
- BN DeStem. (2022, 18 oktober). *Moerdijk wil 1580 arbeidsmigranten onderbrengen op vijf kansrijke locaties*. **BN DeStem.nl**. [Moerdijk wil 1580 arbeidsmigranten onderbrengen op vijf kansrijke locaties | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- Raad van State. (2024, 26 augustus). Uitspraak ECLI:NLRVS:2024:3443 – hoger beroep over verhuur aan arbeidsmigranten en uitleg begrip ‘huishouden’ [Uitspraken]. Geraadpleegd op 2 januari 2026, van [Uitspraak 202404788/2/R2 - Raad van State](#)
- Bouckaert, G., & Van de Walle, S. (2003). Comparing measures of citizen trust and user satisfaction as indicators of good governance: Difficulties in linking trust and satisfaction indicators. *International Review of Administrative Sciences*, 69(3), 329–343.
- Tyler, T.R. (2006). *Why people obey the law* (2nd ed.). Princeton University Press. [Why People Obey the Law](#)
- Fung, A. (2006). Varieties of participation in complex governance. *Public Administration Review*, 66(1), 66–75. via Varieties of Participation in Complex Governance on JSTOR <https://www.jstor.org/stable/4096571>
- Kraft, M.E. & Clary, B.B. (1991). *Citizen participation and the NIMBY syndrome: Public response to radioactive waste disposal*. <https://www.jstor.org/stable/448780>
- Petts, J. (1997). *The public-expert interface in local waste management decision: Expertise, credibility and process*. *Public Understanding of Science*, 6(4), 359-381. <https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1088/0963-6625/6/4/004>

- Wolsink, M. (2018) *Social acceptance revisited: Gaps, questionable trends, and an auspicious perspective*. Energy Research & Social Science, 46, 287-295. <https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1016/j.erss.2018.07.034>
- Afonso, A. (2015) *Choosing whom to welcome: The politics of immigration and welfare in Western Europe*. Cambridge University Press.
- Negash, S. (2014) *Risk perception, scale and local opposition to infrastructure projects* <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2024.112942>
- BN DeStem. (2024, 27 juni). *Oudemolen wil er niet 'een complete dorp met arbeidsmigranten' bij hebben*. Geraadpleegd op 2 december 2025, van [Oudemolen wil er niet een 'compleet dorp met arbeidsmigranten' bij hebben | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- Petities.nl. (2024, 16 september). *Stop de bouw van een grootschalig migrantenhotel in Fijnaart-Oudemolen* [Online petitie]. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Stop de bouw van een grootschalig migrantenhotel in Fijnaart/ Oudemolen - Petities.nl](#)
- BN DeStem. (2025, 26 maart). *Vastgoedman Sabes legt plan voor huisvesting 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen graag uit: 'Wij kiezen voor kwaliteit'*. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Vastgoedman Sabes legt plan voor huisvesting 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen graag uit: 'Wij kiezen voor kwaliteit' | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- Petities.nl. (z.d.). *Geen migrantenhotel in Zevenbergen* [Online petitie]. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Bouw geen grootschalig migrantenhotel in Zevenbergen - Petities.nl](#)
- Dear, M. (1992). Understanding and overcoming the NIMBY syndrome. *Journal of the American Planning Association*, 58(3), 288–300. https://catalogue.leidenuniv.nl/permalink/31UKB_LEU/rdnp04/cdi_proquest_journals_229681708
- Schively, C. (2007). Understanding the NIMBY and LULU phenomena: Reassessing our knowledge base and informing future research. *Journal of Planning Literature*, 21(3), 255–266. <https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1177/088541220629584>
- Devine-Wright, P. (2009). Rethinking NIMBYism: The role of place attachment and place identity. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 19(6), 426–441. [https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1002/casp.1004Digital Object Identifier \(DOI\)](https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1002/casp.1004Digital Object Identifier (DOI))
- Wolff, E. (2020). Local acceptance of renewable energy projects: Explaining resistance and support. *Energy Policy* 138, 111-120. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2020.101544>
- Slovic, P. (1987). Perception of risk. *Science*, 236(4799), 280-285.

- Staring, R., Engbersen, G. & van der Leun, J. (2010). *De ongekende stad II: Illegale vreemdelingen in Rotterdam*. Boom Juridische uitgevers.
- Stichting Normering Flexwonen. (2025). *Norm voor huisvesting arbeidsmigranten per 01-07-2025 [PDF]*. Geraadpleegd 3 december 2025, van [Norm voor huisvesting arbeidsmigranten](#)
- Healey, P. (2007). *Urban complexity and spatial strategies: Towards a relational planning for our times*. Routledge.
- Relph, E (1976). *Place and placelessness*. London: Pion.
- Tuan, Y.-F. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. University of Minnesota Press.
- Yin, R.K. (2018). *Case study research and applications* (6th ed.) Thousand Oaks, Calif: Sage
- Flyvbjerg, B. (2006). *Five misunderstandings about case-study research*. SAGE Publications. <https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.1177/1077800405284363>
- Prior, L. (2003). *Using documents in social research*. Sage. <https://doi.org/10.4135/9780857020222>
- Bowen, G.A. (2009). *Document analysis as a qualitative research method*. Qualitative Research Journal, 9(2), 27-40. <https://doi-org.leidenuniv.idm.oclc.org/10.3316/QRJ0902027>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006) *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77-101 <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bijlage A

Openbare praktijkbronnen

Huisvestingsprojecten gemeente Moerdijk

- Gemeente Moerdijk. (2022, 18 oktober). *Gemeente Moerdijk komt met kansrijke initiatieven voor huisvesting arbeidsmigranten*. Geraadpleegd op 1 december 2025, via [Gemeente Moerdijk komt met kansrijke initiatieven voor huisvesting arbeidsmigranten](#)
- Gemeente Moerdijk. (2022, 17 november). *Verslag informatieavond kansrijke initiatief huisvesting arbeidsmigranten, Moerdijk [PDF]*. Gemeente Moerdijk. Geraadpleegd 5 december 2025, via [Microsoft PowerPoint - informatieavond Moerdijk 17 november 2022.pptx](#)
- Lukassen, R. (2023, 24 oktober). *Moerdijk wil buitenlandse handjes, maar waar moeten ze wonen?* **RTL.nl**. Geraadpleegd 4 december 2025, via [Moerdijk wil buitenlandse handjes, maar waar moeten ze wonen?](#)
- Gemeente Moerdijk. (2022, 17 november). *Verslag informatieavond kansrijke initiatief huisvesting arbeidsmigranten, Moerdijk [PDF]*. Gemeente Moerdijk. Geraadpleegd 5 december 2025, via [Microsoft PowerPoint - informatieavond Moerdijk 17 november 2022.pptx](#)
- *BN DeStem*. (2022, 18 oktober). *Moerdijk wil 1580 arbeidsmigranten onderbrengen op vijf kansrijke locaties*. **BN DeStem.nl**. [Moerdijk wil 1580 arbeidsmigranten onderbrengen op vijf kansrijke locaties | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)

Openbare bronnen project A:

- RTL Nieuws. (2025, 8 april). *Moerdijk wil huisvesting arbeidsmigranten: dit moet je weten*. Geraadpleegd 3 december 2025, van [Moerdijk wil buitenlandse handjes, maar waar moeten ze wonen?](#)
- BN DeStem. (2025, 8 november). *Dorpstafel Moerdijk: ruim 500 arbeidsmigranten veel te fors*. Geraadpleegd 3 december 2025, via [Dorpstafel Moerdijk: ruim 500 arbeidsmigranten veel te fors | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- BN DeStem. (2025, 16 december). *Terwijl Moerdijk zelf mogelijk verdwijnt, verrijst in de buurt een mega complex voor arbeidsmigranten*. Geraadpleegd 18 december 2025, via [Terwijl Moerdijk zelf mogelijk verdwijnt, verrijst in de buurt een mega-complex voor arbeidsmigranten | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)

Openbare bronnen project B:

- Petities.nl. (2024, 16 september). *Stop de bouw van een grootschalig migrantenhotel in Fijnaart-Oudemolen* [Online petitie]. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Stop de bouw van een grootschalig migrantenhotel in Fijnaart/ Oudemolen - Petities.nl](#)
- van Bodegom, J. W. (2022, 31 oktober). *Arbeidsmigranten mogelijk gehuisvest aan Oudemolensedijk. Fijnaart Lokaal*. Geraadpleegd 3 december 2025, via [Arbeidsmigranten mogelijk gehuisvest aan Oudemolensedijk - Fijnaart Lokaal](#)
- BN DeStem. (2024, 27 juni). *Oudemolen wil er niet een 'compleet dorp met arbeidsmigranten' bij hebben*. **BN DeStem.nl**. Geraadpleegd op 3 december 2025, via [Oudemolen wil er niet een 'compleet dorp met arbeidsmigranten' bij hebben | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- Merkx, R. (2024, 3 juli). *Meer arbeidsmigranten dan inwoners: woede en handtekeningactie in Oudemolen*. **Omroep Brabant**. Geraadpleegd 3 december 2025, via [Meer arbeidsmigranten dan inwoners: woede en handtekeningactie in Oudemolen - Omroep Brabant: het laatste nieuws uit Brabant, sport en informatie uit jouw regio](#).
- van Bodegom, J. W. (2024, 5 juli). *Wij halen de arbeidsmigranten uit de woonwijken*. **Fijnaart Lokaal**. Geraadpleegd op 4 december 2025, via ["Wij halen de arbeidsmigranten uit de woonwijken" - Fijnaart Lokaal](#)
- Bravenboer, M. (2024, 17 oktober). *Telt dit dorp straks meer arbeidsmigranten dan inwoners? Dit is voor ons niet te behappen*. **AD.nl**. Geraadpleegd op 4 december 2025, via [Telt dit dorp straks meer arbeidsmigranten dan inwoners? 'Dit is voor ons niet te behappen' | Moerdijk | AD.nl](#)

Openbare praktijk bronnen project C:

- BN DeStem. (2020, 16 oktober). *Streep door huisvesting honderden arbeidsmigranten op recreatiepark bij dorp Moerdijk*. **BN DeStem.nl**. [Streep door huisvesting honderden arbeidsmigranten op recreatiepark bij dorp Moerdijk | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
-

Openbare praktijk bronnen project D:

- BN DeStem. (2025, 26 maart). *Vastgoedman Sabes legt plan voor huisvesting 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen graag uit: 'Wij kiezen voor kwaliteit'*. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Vastgoedman Sabes legt plan voor huisvesting 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen graag uit: 'Wij kiezen voor kwaliteit' | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- BN DeStem. (2025, 13 april). *Zevenbergen is niet berekend op massale huisvesting arbeidsmigranten: 800 bedden is te veel van het goede*. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Zevenbergen 'is niet berekend' op massale huisvesting arbeidsmigranten: '800 bedden is te veel van het goede' | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)

- Petities.nl. (z.d.). *Geen migrantenhotel in Zevenbergen* [Online petitie]. Geraadpleegd 2 december 2025, van [Bouw geen grootschalig migrantenhotel in Zevenbergen - Petities.nl](#)
- Vermeulen, Y. (2025, 25 maart). *Dit is het plan voor de huisvesting van 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen*. **Internetbode.nl**. [Dit is het plan voor de huisvesting van 800 arbeidsmigranten in Zevenbergen - Al het nieuws uit Moerdijk](#)
- BN DeStem. (2025, 22 oktober). *Breid hotel vlak bij werk uit en niet hier': bewoners Zevenbergen blijven actievoeren tegen Sabes*. **BN DeStem.nl**. [Breid hotel vlak bij werk uit en niet hier': bewoners Zevenbergen blijven actievoeren tegen Sabes | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- BN DeStem. (2025, 25 maart). *Zevenbergen 'is niet berekend' op massale huisvesting arbeidsmigranten: '800 bedden is te veel van het goede'*. **BN DeStem.nl**. [Zevenbergen 'is niet berekend' op massale huisvesting arbeidsmigranten: '800 bedden is te veel van het goede' | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- BN DeStem. (2025, 26 mei). *Migrantenhotel met 800 mensen zet Zevenbergen op scherp: 'Deze plek en dit aantal, dat baart grote zorgen'*. **BN DeStem.nl**. [Migrantenhotel met 800 mensen zet Zevenbergen op scherp: 'Deze plek en dit aantal, dat baart grote zorgen' | Moerdijk | BN DeStem.nl](#)
- Vermeulen, Y. (2025, 17 april). *Druk bezochte avond over huisvesting arbeidsmigranten aan De Langeweg*. **Internetbode.nl** [Druk bezochte avond over huisvesting arbeidsmigranten aan De Langeweg - Al het nieuws uit Moerdijk](#)